

ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ И МЕСТНИ МЕДИИ

Съставител и редактор
НИКОЛАЙ Н. НИНОВ

ПРОГРАМА
ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ
София, 1999 г.

Тази брошура се издава в рамките на проекта „Правна помощ на журналисти от местните медии в случаи на отказ от информация“, осъществен от „Програма Достъп до информация“ с любезното съдействие на Европейския съюз

© Програма Достъп до информация, 1999
Оформление © Николай Пекарев, 1999

Всички права са запазени. Не е разрешено публикуването на части от книгата под каквато и да е форма - електронна, механична, фотокопирна или по друг начин - без писменото разрешение на издателя.

ISBN 954 - 9953 - 03 - 3

БАЗАТА ДАННИ СИСТЕМАТИЗИРА ТРИГОДИШНИТЕ УСИЛИЯ НА „ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ“

**От изпратените 465 случая
на отказ, 284 са свързани
с достъпа до информация
и 167 с правото на изразяване**

*Гергана ЖУЛЕВА,
Веселин КОМАРСКИ, ПДИ*

„Програма Достъп до информация“ наблюдава вече трета година законодателството и практиките по достъпа до информация. Елемент от тази дейност е систематизирането и коментирането на случаи на отказ от информация, постъпващи при нас от граждани, неправителствени организации и журналисти. Голяма част от казусите са изпратени от координаторите на ПДИ в страната, които от своя страна приемат случаи на отказ от свои колеги от други медии.

Систематизирането на случаите наложи те да бъдат подредени в база данни, която дава възможност за бързи статистически справки. В нея включихме и обсъжданите казуси на работните срещи в 12 града по проекта „Правна помощ за журналисти от местните медии в случаи на отказ от информация“. Той бе финансиран от Европейския съюз и настоящото издание е в рамките на този проект.

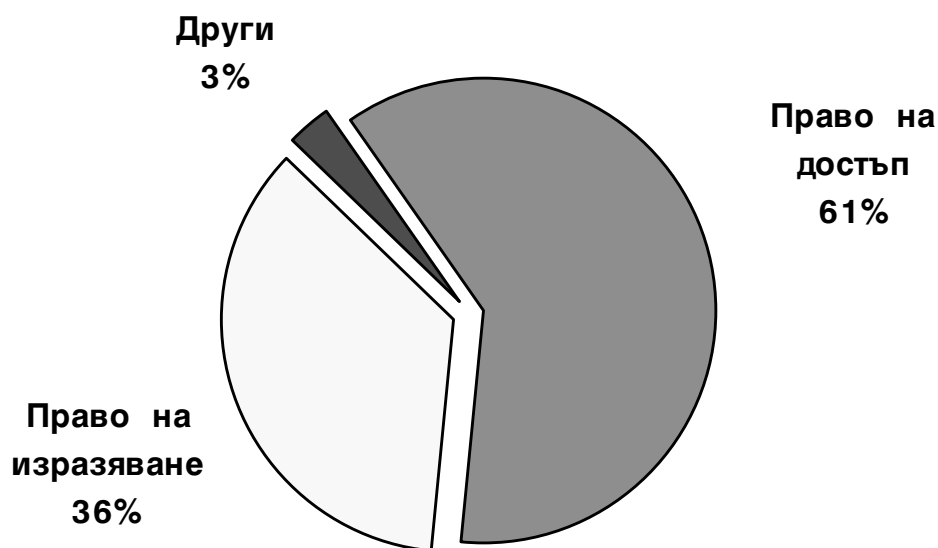
До октомври 1999 година в ПДИ постъпиха над 500 случая. Те са вече

придружени с правен коментар и препоръки за възможно действие на основата на сега съществуващата нормативна уредба. Чрез базата данни могат бързо да се направят обобщени доклади по следните показатели:

- град, откъдето е изпратен случая
- ведомства, които отказват информация
- области на управление, към които принадлежи ведомството
- мотивите на отказ
- вид оказана помощ от страна на юристите на ПДИ
- времето отделено от тях на случая
- правна квалификация на случая
- развитие на случая, ако има такова - конкретни резултати

В настоящето издание са представени част от възможните статистически доклади по базата данни.

Постъпващите във фондацията случаи на отказ показват активизиране на търсенето от граждани, журналисти и НПО и постепенно институционализиране на предлагането на информация от страна на държавните органи. Съществува определена зависимост от активността на двете страни при регистрирането на случаите на отказ. При по-развити практики на търсене и предлагане, търсещите започват да осъзнават правото си на информация и да регистрират по-често казуси на отказ от информация, а представителите на държавните органи да мотивират отказите си на основата на нормативната уредба.

Търсенето на информация от страна на журналистите има своите характерни особености. Първо: областите на търсене зависят от злободневни теми и актуални събития. Второ: от 465-те случая, постъпили от журналисти, 284 са свързани с достъп до информация, а 167 с правото на изразяване. Трето: журналистите контактуват преди всичко с говорителите на съответните държавни органи, което гражданите обикновено не правят.

С какви проблеми се сблъскват журналистите при всекидневното търсене на информация, надяваме се да придобиете представа от текстовете в настоящата брошура. Цитирането и анализът на конкретни случаи дава възможност за обобщения на по-съдържателно равнище, което обяснява и допълва сухата статистика.

ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ЗА ДОСТЪПА ДО ИНФОРМАЦИЯ НЕ Е ЗА ЖУРНАЛИСТИТЕ, ТО Е ЗА ВСИЧКИ

Константин Паликарски
Институт за конституционна
и правна политика

Основното човешко право на информация е база за упражняването на всички останали права, то е неразривна част от демокрацията. Не е възможно гражданинът да избере истински, без да избере информирано. Тук го голяма степен е и ролята на журналистите. Те са необходимият медиатор, посредникът без който не може. Рядкост са гражданите, които биха прекарвали по няколко часа на ден, търсейки информация по интересуващ ги проблем.

От момента, в който у нас се заговори за „достъп до информация“, в печата се появило множество публикации - от строго професионални юридически анализи на проблема до яростни и понякога неточни филипики. Някои бяха войнстващо некомпетентни и изпълнени с некоректни внушения. Появиха се изрази като „дестилирана напитка от семинарно-фондационен каймак“, на която трябвало да кажем „не нам“.

липсата на разбиране за какво се прави закона за достъп до информация

Заглавието „Фондация иска да няма тайна за журналистите“ (визира се „Програма Достъп до информация“) ясно маркира проблема. Никоой не иска да няма тайни. Във всяка страна съществуват определени ограничения на правото на информация, за да бъде защитен някакъв важен интерес. И във всеки случай не са журналистите тези, които са основен субект на правото на информация. У нас е обичайно тези интереси да се наричат с термините „държавна“, „служебна“ или „търговска“ тайна. Това е типичен случай на объркване на причината със следствието. Тайната е способ за защита на определени интереси, а не самият интерес. Различните по важност интереси се защитават с различни видове тайна, за разгласяването на тази информация се налагат различни санкции.

Поради това е естествено объркването, породено от идеята на правителството да се приемат няколко закона, свързани с достъпа до информация. Разграничаването на правото на достъп до информация (уредено с един закон) от задължението да не се разпространява информация (уредено с други два закона) не е непознато в правната уредба на други страни. Но в закона за достъп до информация следва да за изчерпателно изброени интересите, които ще се защитават с другите закони - за защитената информация и за личните данни.

Типичен пример за подобно объркване е заглавието „Закон за държавната тайна ще урежда конституционното право на информация“.

Объркването продължава с

неизяснеността кой е длъжен да дава информация

- както на граждани, така и на медии. Журналистите често търсят информация от грешен източник. Не се разбира факта, че единствено органите на държавно управление са длъжни да дават информация на гражданите. Информация често се търси от частноправни субекти -

в най-честия случай търговци.

Като цяло се проявява разбиране за проблемите в законопроекта. Осъзнава се липсата на ясна дефиниция за това каква е информацията, която имаме право да изискваме от администрацията. Но заглавието „Мечтата на министър Тагарински - да гържи медиите под контрол“, подсказва, че журналистите не четат законопроекта, а разчитат на чужди тълкувания. Затова и ударението често, но неточно пада върху разкриването на източниците, вкл. анонимните на журналистите.

Налице е проблема за

неразбирането на характера на закона за достъп до информация

Преобладава мнението, че той се създава преди всичко за журналистите и то по повод получаването на конкретна „гореща“ информация. Поради това естествено се получават реакции от типа „това на нас не ни върши работа“. Веднага след като стане ясно, че Законът за достъп до информация не третира проблема за търсенето на информация, след като се разбере, че на основание този закон журналистите не могат да питат всекиго за всичко и да изискват незабавен отговор, ентусиазъмът спада. Не е ясно осъзнат за момента факта, че журналистическите разследвания по своята същност са типа журналистика, който ще се ползва най-вече от Закона за достъп до информация. Действително, у нас съществуват огромни трудности пред разследващата журналистика. Тук не става въпрос само за упражняване на натиск върху журналиста да не публикува разкритията си. Не е толкова важен и проблема за политическото влияние върху ръководствата на вестниците. Основният проблем е в липсата на средства както у журналистите, така и в медиите за провеждане на задълбочено журналистическо разследване. Липсата на средства и от тук невъзможността за един журналист да работи единствено по една тема в продължение на дълъг период от време е основна пречка пред журналистически разследвания.

Законът за достъп до обществена информация ще помогне именно на този тип журналистика. Възможността да се проверяват всички документи на държавните органи от друга страна вероятно ще намали и разходите по разследването, като няма да е толкова необходимо да се плаща за тази информация. А това би довело до повече и по-задълбочени журналистически текстове.

КОИ СА ЗАДЪЛЖЕНИТЕ ПО ЗАКОН ДА ПРЕДОСТАВЯТ ИНФОРМАЦИЯ?

Фани ДАВИДОВА

координатор

„Правни проекти“, ПДИ

Целта на този текст е да помогне на журналистите, търсещи информация от субекти, които не са изрично законово задължени да им я предоставят. Ето и основните законови положения, на които медиите могат да се опират в процеса на търсене на информация.

Кой е задължен да предоставя информация според съществуващата нормативна уредба? Важен въпрос, тъй като журналистите често отправят своите питання към неточен адресат. Например търсят информация за търговски дружества и приватизирани или приватизиращи се предприятия от управителите или директорите на тези предприятия, които по закон не са задължени да предоставят данни. Същата информация обаче се събира и съхранява от съответен държавен орган и може да бъде поискана от него.

СЛУЧАЙ:

Частните фирми са се капсулирали за медиите - става дума за вече приватизираните държавни предприятия. Такъв пример е заводът за детски обувки „Добрич“ - приватизиран съвсем наскоро за разлика от шефовете на курорта Албена, които редовно информират журналистите на пресконференции.

КОМЕНТАР:

Частните търговски дружества не са задължени да дават информация за себе си или своята дейност. Определени данни за себе си търговците са задължени да предоставят на съда при регистрацията си или при определени промени в структурите и дейността си. Търговският регистър е публичен и всеки може да получи информация от него. Въпрос на добра воля от страна на собствениците е да предоставят информация на гражданите или медиите. Дискусионен е въпросът дали останалите търговци - държавни и общински предприятия - са задължени да предоставят информация при интерес от страна на граждани и медиуми. Считаме, че това не би трябвало да е така, защото ще постави държавните и общински предприятия в неравностойно положение спрямо частните търговци. От друга страна общественият интерес към предприятията с държавен или общински капитал е оправдан и е естествено да се търси начин за получаване на информация за тях.

Вариантите са два. Когато търсите информация за държавно или общинско предприятие, отправете питането си или до общината, или до съответното държавно ведомство, под чиято шапка е интересувашото ви предприятие. Обикновено там се съдържа информация за неговата дейност, органите на управление и контрол и пр. Вторият вариант (какъвто е посоченият случай) е да търсите информация за вече приватизирано предприятие. Обърнете се към Агенцията за приватизация, която съхранява информация за приватизационния договор, неговите условия и т.н. Данни за това изпълняват ли се договорните клаузи също можете да получите от Агенцията.

Задължени по закон да ви предоставят информация са:

- А) Всички органи на изпълнителната власт и техните администрации;
- Б) Органите на съдебната власт;
- В) Органите на местно самоуправление.

А) **Органите на изпълнителната власт** и техните администрации (според чл.2. алинеи 3 и 4 от Закона за Администрацията). Това са:

Чл. 19. (1) Органите на изпълнителната власт са централни и териториални.

(2) Централни органи на изпълнителната власт са:

1. Министерският съвет; 2. премиерът;
3. заместник министър-председателите; 4. министрите.

(3) Териториални органи на изпълнителната власт са:

1. областните управители; 2. кметовете на общини.

(4) За органи на изпълнителната власт се считат и:

1. председателите на държавните агенции; 2. държавните комисии; 3. изпълнителните директори на изпълнителните агенции;
4. ръководителите на държавни институции, създадени със закон или с постановление на Министерския съвет, които имат функции във връзка с осъществяването на изпълнителната власт.

Б) Загължени да ви предоставят информация са и **органите на съдебната власт**, доколкото:

Конституцията указва, че:

Чл. 120.

(3) Разглеждането на делата във всички съдилища е публично, освен когато законът предвижда друго.

Осигуряването на публичния процес е намерило място и в процесуалните закони.

Гражданско процесуален кодекс

Чл. 105. (1) Разглеждането на делата става устно в открито заседание, освен ако законът предвижда това да стане в закрито заседание.

(3) Ако поради обстоятелствата на делото публичното му разглеждане може да се окаже вредно за обществения интерес или ако тези обстоятелства се отнасят до интимния живот на страните, съдът служебно или по молба на някоя от страните постановява разглеждането на делото или извършването само на някои действия по него да стане при закрити врата. В такъв случай в съдебната зала се допускат страните, техните пълномощници, вещите лица и свидетелите, както и лицата, на които председателят разреши това.

Наказателно процесуален кодекс

Чл. 13. Съдебните заседания са публични освен в случаите, предвидени в този кодекс.

Счита се, че свободният достъп на всеки до всички съдебни заседания и публичност на всички съдебни процеси, осигуряват достатъчна прозрачност на дейността на съдебната власт. Законодателят приема че факта, че достъпът до съдебни заседания е свободен, е достатъчен да осигури публичност на процеса. Ето защо, наредба № 28 от 20.03.1995 г. за функциите на служителите в помощните звена и канцелариите на районните, окръжните, военните и апелативните съдилища забранява достъпът на трети лица до съдебните преписки.

Чл. 33. (1) Делата с изключение на фирмените се дават за справки само на страните и на техните представители.

(2) Справки по делата се дават веднага. Документи, вещественни доказателства и др. се издават на правоимащите в деня на постъпване на молбата или най-късно на следващия ден.

В) Загължени да ви предоставят информация са и **органите на местната власт**. Освен общото загължение по закона за администрацията на областните управители и кметовете за предоставяне на информация, Законът за местно самоуправление и местна администрация загължава и общинският съвет да предоставя информация.

Чл. 28. Заседанията на общинския съвет са публични. Съветът може да реши някои от заседанията да се проведат при закрити врати.

Това означава не само, че свободният ви достъп до заседанията на общинския съвет е законово гарантиран, но и че достъпът до стенограмите и записите от проведените заседания са свободни за достъп при поискване.

Чл. 36. Общинският съветник е длъжен:

1. Да присъства на заседанията на общинския съвет и на постоянните комисии, в които е избран, и да участва в решаването на разглежданите въпроси.

2. Да поддържа връзки с избирателите и да ги информира за дейността и решенията на общинския съвет.

Как да искаме информация

За да има тежест искането за информация, то трябва да е писмено. Тогава администрацията е задължена да даде отговор. Ясно е, тази форма не върши работа при „правенето на новини“, когато информацията трябва веднага, на момента. При журналистическите разследвания обаче, или в случаите, когато разполагате с повече време - отправяйте исканията си в писмена форма. И винаги посочвайте:

1. Точните данни, от които се интересувате (по възможност вида на документа или записа).

2. Законен текст, който задължава съответния служител да ви предостави информация (текстовете посочени по-горе). Това не е необходим реквизит на молбата ви, но оказва въздействие върху администраторите.

3. Законното основание за търсенето на информация (във всички случаи това е на първо място чл.41. от Конституцията. На следващо място в зависимост каква информация търсите, други специални закони също ви дават право на достъп до определени видове информация).

4. Трите си имена и адрес за контакти.

Често журналистите не само избягват писмената форма за искане на информация, но се сърдят и когато информация не им се предоставя по телефона.

СЛУЧАЙ:

Журналистка се обръща по телефона към комплексния управител на хотел „Добруджа“ в Албена с въпроса: „Предвижда ли се великденска програма в хотела, очакват ли се чуждестранни туристи“. Управителката отговаря, че журналистката трябва да дойде на място и да разговаря.

Важно е да се отбележи, че няма закон, който да задължава когото и да е да предоставя информация устно, по телефон или да дава мнения, коментари или прогнози.

СЛУЧАЙ:

Директорка отказва да разговаря на тема дали в училището се водят на отчет повече деца от реално посещаващите занятия и дали закуските им не се получават срещу фалшифицирани подписи. Повечето от децата са от ромски произход и финансирането на храната е поето от фондация „МЦПМКВ“ в София.

КОМЕНТАР:

Правото на информация се реализира чрез искане на документ, а не чрез разговор. Разговор може да има вече на основата на някаква информация. Информацията, която се търси, може да се получи чрез преглед на документи. По-сериозният проблем е, че строго погледнато училищата не са държавен орган, макар че могат да се сметнат за учреждения по смисъла на чл.41 ал.2 от Конституцията - задължени да дават информация. Това е така, защото директорите се назначават от държавен орган и дейността на училищата цялостно се регулира и финансира от държавата.

ТИПИЧНИ СЛУЧАИ НА ОТКАЗ НА ИНФОРМАЦИЯ (1.09.1998 - 01.09.1999)

Фани Давидова
координатор
„Правни проекти“, ПДИ

Представените тук казуси и коментари към тях очертават най-характерните проблеми на достъпа до информация в различните сфери на държавно управление, с които журналистите са се сблъсквали по времето на проекта.

Важен момент в работата им е осъзнаването на разликата между „търсене на информация“ и „достъп до информация“. В случаите на „търсене“ нямаме ограничения относно начина на търсене или на местата, от които черпим информация, но също така и нямаме задължение от страна на никого да ни предоставя търсените от нас данни. В случаите на „достъп“ отправяме искане (най-често писмено) до държавен орган да ни предостави вече съществуващи данни, обективирани на някакъв носител и в този случай за държавния орган вече съществува задължението за предоставяне на информация. Това разграничение НЕ Е ФОРМАЛНО, А ИМА СЪЩЕСТВЕНО ЗНАЧЕНИЕ, тъй

като в единия случай имаме задължение за предоставяне на информация, а в другия - не.

МИТНИЦИ

Септември 1998 г.

Зам. началникът на районна митница Вудин отказва информация по повод уволнените трима митничари от ГКПП ферибот. След като наказаните са получили заповедите си, Районна митница- Вудин оповестява информацията чрез БТА. Зам. началникът съветва кор. на „Труд“ Анелия Матеева да се сдобие с технически средства, за да получава бюлетина на БТА и категорично отказва среща или разговор. Журналистката решава да се допита и до началничката на митницата Валентина Йонова. След „разпит“ от страна на секретарката ѝ кой и за какво я търси, става ясно, че Йонова е в командировка. Кор. на „24 часа“ Ваня Ставрева в последните два месеца също не получава информация за редица конкретни случаи. Мотив: Валентина Йонова не дава интервюта.

Декември 1998 г.

Говорителят на РДВР Хасково отказва информация на кор. на БНР Дора Атанасова, свързана с проверка на ТИР, при който има разминаване между декларираната в митническата декларация стока и платеното в митницата в Свиленград мито. Мотив: по случая се работи. Две седмици по-късно „мотивът“ е: „Не си ли забравила за този случай?“ Отговор и до днес няма. Същата информация не е получена и от Районната митница.

Февруари 1999 г.

Митницата в Лом от една година не дава пресконференции за дейността си. На колективното писмо от местни и централни медии до ГУ „Митници“, говорителят Иван Кутевски обещава пълна прозрачност, назначаване на говорител в местното звено и редовни пресконференции. Въпреки това досега няма механизъм за връзки с обществеността, обхващащ звената в Лом, Враца, Монтана и Оряхово и цари пълно информационно затъмнение.

Нормативна уредба:

Закон за митниците

Правилник за приложение на закона за митниците

Коментар:

Според новия закон за митниците - чл. 15. (1) т.4. митническата администрация събира, обработва, анализира, съхранява и предоставя информация относно митническата дейност и разработва митническа статистика. Условията и редът за тези дейности се определят в наредба, издадена от министъра на финансите - тази наредба обаче все още не е издадена. Следователно съществува законово задължение за предоставянето на подобна информация. Уредбата не уточнява на кого точно тази информация се предоставя, тъй че няма пречки журналистите да я получават.

Задължението за предоставяне на информация, обаче важи само за данните, свързани с осъществяваната митническа дейност. Ако става въпрос за уволнения или други дисциплинарни наказания, във връзка с извършени от въпросните служители митнически нарушения, може да се счита, че информация също се дължи, макар, че изрично няма подобно задължение за митниците. Важен тук е принципът: „Дължи се цялата налична информация, с изключение на изрично ограничената със закон“. В този смисъл, никой ръководител на гържавен орган не може еднолитно да обявява определени данни за служебна тайна.

Препоръка:

При възникване на подобни случаи, искайте информация и от служба пресцентър на местното РДВР.

ОТСТРАНЯВАНЕ ОТ ПРЕСКОНФЕРЕНЦИИ

Януари 1999 г.

На 21 януари пресаташето на ГУ „Митници“ отказва да допусне журналиста от РТВЦ Хасково Антон Василев, кореспондентите на „24 часа“, „Демокрация“ и „Сега“ Николай Грудев, Евгени Христов и Динко Динев на пресконференцията на зам.- министъра на финансите и началник на ГУ „Митници“ Пламен Минеv. Причината - пресконференцията е само за журналисти, участващи в провеждащия се в Свиленград гвудневен семинар „Новото митническо законодателство в РБ“. „Ако бяхте пристигнали вчера и взели участие в занятията, днес спокойно щяхте да останете“, заявява Кутевски. И добавя: „След като вече присъствахте на откриването на новия терминал за пътници и товари, можете да си тръгвате.“ Намесата на началника на Районна митница - Свиленград Ангел Дончев все пак осигурява достъп до пресконференцията на журналистите и в останалата програма от семинара.

Февруари 1999 г.

Ръководството на разградската фирма „Антибиотик“, обявена за касова приватизация, отказва да обясни какво ще стане с 2600-членния персонал, ако заводът не бъде продаден своевременно. След силен натиск от представителите на местните и централни медии в Разград, шефът Ковачев кани в кабинета си журналисти от предпочитани от него медии, за да им даде макар и оскъдна информация. От списъка на „добросъвестните журналисти“ са изключени репортерите от общинския в. „Гледища“, общинския радиоцентър, частното радио „Оберон“ и кореспондента на „Дума“.

Юли 1999 г.

Ръководителят на ОСП-Хасково Тодор Стоев обявява пресконференция, на която кани определени от него представители от местни медии. За поканените на пресконференцията журналисти е изготвен списък, в който представителите на централни медии отсъстват. Мотив: информацията, която ще се предоставя е от интерес само за регионалните издания.

Коментар

Обявената пресконференция се превръща в публична по силата на самото си обявяване. Правото на всеки да търси, получава и разпространява информация по силата на чл.41 ал.1 задължава държавните и общинските органи да се въздържат от намеса в търсенето, получаването, разпространяването на информация. Това включва и свободен достъп до места, помещения, особено пък там, където се провеждат пресконференции. По дефиниция пресконференцията е изявено желание за упражняване на правото на търсене, получаване и разпространяване на информация и не поставя изобщо проблема за ограниченията на това право.

Вторият от казусите поставя интересен проблем - разликата между свикана пресконференция и лична покана за разговор. И в двата случая става дума за правото на някого да разпространи информация. Разликата при двата случая е съществена и се състои в следното - пресконференцията представлява публична покана до неопределен кръг лица (не само журналисти) и отстраняването от подобно мероприятие представлява грубо нарушение на правото на информация. В другия случай лицето упражнява правото си да разпространи информация на избрани от него лица и в това няма нищо нередно.

СЪД

Септември 1998 г.

На 30 септември окръжната прокуратура на Плевен Евелина Попова отказва да предостави информация на кореспондентите на „Труд“ и „Демокрация“ във връзка с жалба, подадена от депутата Теодосий Симеонов. Журналистите А. Атанасов и И. Каневчев поискали да узнаят подробности за въпросната жалба, отнасяща се до разкрито подслушвателно устройство в телефона на фамилната мелница на Симеонов. Новината за подслушването изтекла предния ден по местната кабелна тв „Евроком“, която се позовава на Окръжна прокуратура. Пред двамата журналисти Попова заявила, че такава жалба действително е постъпила, но повече нищо няма да каже. Посъветвала ги да потърсят информация от директора на РДВР, където работели по случая.

Октомври 1998 г.

На 29 октомври врачанските журналисти не са допуснати да присъстват на делото за тройното убийство край село Габаре. Поводът за отстраняване на репортерите е статия в местния всекидневник „Шанс експрес“. Според магистратите в материала са анализирани доказателства на свидетелите, което е абсолютно недопустимо. Делото е срещу Людмил Бойчинов - Дилъра, обвинен в убийството на тримата гардове.

Март 1999 г.

Журналисти от Дарик радио в Русе имат постоянни проблеми с достъпа до информация от съда и прокуратурата в града. Не може да се получи достоверна информация дори за датата на някое насрочено дело. Има заместник-окръжни прокурори и съдии, които не искат да разговарят с журналисти, нещо повече - написали са предупредителни табели на вратите си за това.

Преди седмица поради неточна информация за съдебни дела срещу журналисти, централните медии са съобщили, че един от случаите на осъден журналист е в Русе, а всъщност става дума за случай от Враца. Три дни подред журналистите от Дарик радио и кореспондентите на централните издания в града не са успели да научат от магистратите дали в Русе се съди журналист или не.

Нормативна уредба:

Конституция

Закон за Съдебната Власт - чл.27 (1); чл.35 (1); чл.56; чл.63 чл.189;

Глава седма

Закон за специалните разузнавателни средства - ЗСРС

Гражданско процесуален кодекс

Наказателно процесуален кодекс

Наредба № 28 от 20.03.1995 г. за функциите на служителите в помощните звена и канцелариите на районните, окръжните, военните и апелативните съдилища

Коментар:

Посочената нормативна уредба дава яснота по въпросите на събирането, съхраняването и организация на информацията в структурите на съдебната власт - съд, прокуратура и следствие. Трябва да се отбележи, че никъде в тези норми не съществува изрично задължение за органите на съдебната власт да предоставят информация при поискване на граждани или журналисти, освен ако не са страни по съответно производство. Това е така, защото както конституцията, така и процесуалните закони, гарантират публичност на съдебните заседания. Никъде в посочената уредба не съществува и задължение за организация на служба „Пресцентър и връзки с обществеността“ към съответните органи.

Безспорна е обаче публичността на съдебните заседания, както е безспорно и правото на всеки да присъства на заседанията на съда. Конституцията в глава шеста „Съдебна власт“ чл.121 (3) обявява публичност на съдебните заседания, освен когато законът предвижда друго. В нормативната уредба - в Закона за съдебната власт, чл.101 (1) - е казано, че съдилищата разглеждат делата в открити съдебни заседания с изключение на предвидените от закона случаи. Изключения от това законово правило и то само за лицата, които нарушават реда в залата по време на заседания, дава чл.103 от ЗСВ. Наказателно - процесуалният кодекс в чл. 13 също обявява публичност на съдебните заседания, освен ако се разглеждат при закрити врата в случаите, когато се налага поради запазване на държавната тайна, или по преценка на съда за да се предотврати разгласяването на факти от личния живот на гражданите, или в случаите когато за свидетелстващите може да възникне реална опасност за живота и здравето - на тях или на техни близки. Дори и тогава обаче е открита възможност за председателя на състава да допусне присъствието на определени от него лица с

изключение на случаите, които визират държавната тайна. Още едно доказателство за желаната от законодателя максимална публичност на процеса. При всички случаи присъдата се обявява публично.

Чл. 33 от Наредбата за функциите на служителите в помощните звена и канцелариите на районните, окръжните, военните и апелативните съдилища, забранява на лицата, неучастващи в съдебното производство да правят справки по делата, както и да ги изнасят от канцелариите. Следователно, журналистът няма право на достъп до документите по делото.

Ако търсите информация относно образуването и движението на делата, такава информация се предоставя периодично на Висшия съдебен съвет и инспектората към Министерство на правосъдието. Председателите на районните и окръжни съдилища, в края на всяко шестмесечие подготвят и предоставят на инспектората при Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция информация за образуването и движението на препуските и делата на съдиите, съдия-изпълнителите и съдиите по вписванията при съда. Ето защо информацията относно образуването и приключили дела се съдържа, както към съдилищата, така и към ВСС. Следователно, могат да се поискат копия от тези отчети.

Препоръка:

Липсата на изрични разпоредби не отменя конституционното право на гражданите на информация, несъставляваща защитена от закона тайна. Ето защо, когато търсите информация, която можете да получите само извън съдебните зали, или когато искате интервю, мнение или прогноза от някой от магистратите, винаги се обръщайте с молба до председателя на съответния съд - писмената форма е за предпочитане. Друг възможен изход е да отправите официално писмо, подписано от максимален брой медии, до председателя на съответния съд, в което да искате свикването на редовни седмични брифинги.

В случай, че желаете да проверите датата на насрочено съдебно заседание, това можете да направите в азбучната и срочната книга на съда по името на подсъдимия, където ще намерите номера на делото и насрочването на първото заседание. Във всяко следващо заседание съдията публично насрочва делото и обявява игната дата. Азбучната и Срочната книга са публични и никой няма право да ви отказва достъп до тях. Ако все пак това се случи, отправете писмено оплакване до председателя на съда.

Ако по време на съдебно заседание се опитат да ви отстранят от залата:

1. Категорично откажете да си тръгнете, като изложите мотивите, посочени в горния коментар.

2. Ако все пак бъдете отстранени, искайте от председателя на състава да впише отстраняването ви С ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА в протокола на заседанието.

3. В по-късен етап имате възможност да обжалвате определението на съда.

ПОЛИЦИЯ

Декември 1998 г.

На редовните брифинги в РДВР продължават да се съобщават битовите скандали, а крупните финансови нарушения остават скрити за медиите и обществеността. Последният пример е с шефовете на Добруджанска търговска банка, за които местните журналисти научават от централните медии, а в Добрич никой и за нищо не ги уведомява. А банкерите са следствени.

Януари 1999 г.

Пример за недостатъчна информация.

Заловен контрабандист с 2 кг. сух канабис. Говорителят на полицията е съобщил само инициалите на пласъора - И.А.Б, 32-годишен, без да е уточнено къде е заловен, от каква народност е, има ли други подобни случаи и т.н. Два дни от полицията в Добрич не са дали отговор на журналистически въпроси по случая.

Март 1999 г.

Пример за закъсняла информация.

От местния в. „Утро“ съобщиха, че полицията дава пресконференции, но обикновено два дни след събитието, поради което информацията излизат със закъснение и стават неизползваеми. В първия работен ден на годината е имало няколко такива случаи - от РДВР Русе са дали обяснение, че действали съобразно заповед на министъра на МВР от началото на 1999 г. за ограничаване на информацията с цел да не се пречи на разследването.

Юни 1999 г.

Пример за селективно подаване на информация.

Според кореспондента на „Демокрация“ говорителят на РДВР Русе подготвял информации за отделни случаи, но с изричното уточнение те да бъдат предоставени само на някои издания, предимно изданията на ВАЦ.

Нормативна Уредба:

Закон за МВР

НАРЕДБА № 7 от 16.12.1993 г. за организацията на информационната дейност в Министерството на вътрешните работи

Коментар:

Посочената нормативна уредба регламентира начинът на организация и действие на отделните звена в структурата на МВР, включително и на службите „Пресцентър и връзки с обществеността“. Проблемът тук, е че информационни фондове се изграждат при всички структурни единици на МВР, а право да разяснява дейността и функциите на МВР има само служба „Пресцентър и връзки с обществеността“. Тоест, съществува известен дисбаланс между звената, които подават и звеното, което разпространява информация. Другата трудност идва от понякога затруднената координация между столичната и регионалните служби „Пресцентър и връзки с обществеността“.

При търсене на информация от страна на журналисти от РДВР се очертават три проблема.

1. Навременността на информацията подавана от службите „Пресцентър и връзки с обществеността“ към РДВР.

Не съществува изричен текст, от който да съдим в какъв обем трябва да бъде подаваната информация и в какви срокове трябва да става това. Ето защо, няма възможност за санкция по отношение на служителите, които бавят подаването на информация. Но, ако смятате че съществува практика в това отношение, добре е да напишете писмо до съответния директор на РДВР, в което изложите проблема.

Когато говорим за достъп до информация, в повечето случаи трябва да имаме предвид достъп до документи или до информация, обективизирана върху някакъв материален носител - запис върху дискета, аудио или видеозапис и пр. Затова, когато работите по даден случай, искайте писмените документи свързани със случая, ако те не

представляват защитена от закона тайна. И отправяйте писмено своите искания.

Информацията е използвана не само в момента на създаването си. Журналистът произвежда не само новини, но извършва и журналистически разследвания.

2. Обемът от информация, който се подава от тези служби.

Посочената нормативна уредба не дава отговор на въпроса в какъв обем да се подава информацията от отделните звена в структурата на МВР към служба „Пресцентър“.

Службите „Пресцентър“, към което и да е ведомство, макар и създадени за връзки с журналисти, едва ли ще предпочетат интересите на медиите пред интересите на ведомството в което работят. Ето защо, макар да е необходимо непрекъснато да се изисква от самите пресцентрове, трябва да е ясно, че те не са, и не биха могли да бъдат единствените източници на журналистическа информация.

Относно представянето на заподозрените само с инициалите им. Считаме, че в това има резон с оглед защита на личните данни на задържаните лица, които се считат за невинни до доказване на противното, от една страна и от друга с оглед предотвратяване на евентуално препятстване на следствени действия, унищожаване на доказателства, заплашване на свидетели и пр.

3. Проблемът, който сериозно и основателно се поставя е същественото разминаване между информационните бюлетини по отношение на обема на данните, които се подават от регионалните РДВР и тези, които се разпространяват по БТА. В редица случаи информацията, разпространявана от БТА, е значително по-пълна в сравнение с тази на регионалните пресцентрове.

В този случай има възможност да се твърди, че е на лице отказ на информация на основание разминаване в отделните бюлетини.

Препоръка:

Криминалната информация е „продаваема“, само когато е актуална, тъй че съветът ни ще има ефект в малко по-дългосрочен план. При всеки случай на погадена неточно, непълно или невярно информация, подавайте писмени оплаквания до директора на съответното РДВР или до началника на „Пресцентър и връзки с обществеността“ към МВР в София. Практиката показва, че подобна упоритост често дава добри резултати.

КМЕТОВЕ И ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ

Септември 1998 г.

Служители от общинската земеделска служба в Разград отказват информация на журналисти за хода на сеитбата в региона. Притеснени от изоставането на селскостопанските кампании и от опасността от нова зърнена криза, медиите искат да узнаят действителното състояние на нещата. Чиновниците, натоварени служебно да събират тази информация, отказват да я предоставят на медиите. Те твърдят, че подобни сведения трябва да се търсят в областната земеделска служба. Служителите от по-горната инстанция пък препращат журналистите отново към общинските служби. Обяснението на чиновник от разградската общинска земеделска служба, пожелал анонимност, гласи, че журналистите не бива да бъдат допускани до тези факти, за да не създават паника сред хората.

Декември 1998 г.

Кметът на община Велико Търново провежда 4-часова среща с политически лидер. За нея е предизвестен само един местен вестник и в понеделник, 2 ноември, излиза голямо интервю с въпросния политик. От него става ясно, че са коментирани интересни въпроси, включително обсъждани предизборни коалиции. На пресконференция на 3 ноември на кореспондентски въпроси защо е било наложено информационно затъмнение, кметът ехидно отговаря: „В това е номерът - просто сте се разминали с новината“.

Януари 1999 г.

Кор. на в. „Черноморие“ Димитър Апостолов иска информация от община Каварна, но тя му е отказана, защото друг журналист и в друг вестник („Морски труг“) бил поместил невярна информация, а именно, че в района на Каварна има 450 хиляди дка необработвана земя, докато в целия Каварненски регион такова количество земя няма.

Март 1999 г.

Началникът на Финансовата служба на общината Йордан Михайлов отказва информация на Христина Григорова от Дарик радио-Свищов по общинския бюджет. Мотив: частните медии, за да получават информация по бюджета, трябва да си плащат.

Нормативна уредба:

Закон за администрацията.

Закон за местното самоуправление и местната администрация

Коментар:

ЗМСМА задължава кметовете да поддържат връзки с политически партии, обществени организации и движения, както и другите органи на местно самоуправление - чл.44 (1)т.10.

Кметовете са изборни длъжности, ето защо не само е оправдан засиленият обществен интерес към тях, но и засиленият обществен контрол върху тяхната дейност е задължителен.

В първият от цитираните казуси описаната среща очевидно е станала на територията на общината и г-н Драгнев се е срещнал с политическия лидер именно в качеството си на кмет на общината. Очевидно е, че той дължи информация за срещата, тъй като тя на практика е в изпълнение на едно от законоустановените му задължения.

Независимо от липсата на изрично задължение за предоставяне на информация, съществува конституционно закрепеното общо право на гражданите на информация - чл.41. Към конституционната норма трябва да се добави и задължението, произтичащо от чл.2. на Закона за администрацията, който изрично задължава държавните органи и техните администрации да предоставят информация.

Посочените в друг от казусите общински служби са на подчинение на съответната община, т.е. на кмета, следователно разрешение за достъп до информация за дейността им може да се иска от кмета. За съжаление в нито един нормативен акт не е уредена подробно организацията и дейността на общинските служби „земеделие“. Независимо от това търсената информация е от значителна важност и е обект на оправдан обществен интерес. Освен това, тя не представлява защитена от закона тайна по смисъла на чл. 41 от конституцията и следователно няма никакви пречки тя да бъде предоставяна.

Кратък коментар относно общинските бюджети.

1. Законът за общинските бюджети ИЗРИЧНО осигурява публичност на общинския бюджет. Това се отнася както за приходната, така и за разходната му част.

2. Никъде в закона няма задължение за заплащане на информацията.

3. Никъде в закона не се прави разграничение между граждани и журналисти.

Ето защо, цялата информация относно бюджета на общината се дължи по закон.

Разпоредбите на Закона за администрацията важат с пълна сила за кметовете и общинската администрация! Този закон установява, че администрацията при осъществяване на своята дейност се ръководи от принципите на законност, откритост, достъпност, отговорност и координация, и че при осъществяване на своята дейност администрацията е длъжна да предоставя информация на гражданите, юридическите лица и органите на държавната власт по ред, определен със закон. Администрацията е длъжна да дава отговор на гражданите и юридическите лица на отправени от тях запитвания, молби, жалби, предложения и сигнали по въпроси, които представляват техен законен интерес, по ред, определен със закон. Тъй като все още няма закон, който да определя процедурата за предоставяне на информация, никъде не е казано, че само началникът може да предоставя информация.

ОБЩИНСКИ СЪВЕТИ

Септември 1998 г.

Председателят на ОбС Благоевград Тома Манасиев след публикация в местния „Струма“, в която се коментира страстта му към различни коктейли, съобщил на ресорната журналистка, че за нея няма повече място на заседанията на сесиите. И на последната сесия през декември публично били изгонени фотографът на вестника и същата репортерка.

Януари 1999 г.

Журналисти са изгонени от заседание на Общинския съвет в Шумен, на който се обсъждал въпроса с бездомните кучета в града. Присъствието на природозащитниците е разгорещило страстите и заседанието се закрива за журналисти, за да не пречат допълнително.

Юли 1999 г.

На 30 юли Общинският съвет в Бургас провежда последното си заседание. Дълго се оспорва приемането на отчета на общината за полугодие. Обобщаващо изказване прави независимият общински съветник г-р Петър Бодуров. Общинското кабелно радио иска от протоколчика запис на изказването, след като е получило съгласието на г-р Бодуров. След консултация с началник-управление „Правно“, на кабелното радио е отказано ползването на запис.

Нормативна уредба:

Конституция, чл. 41 ал.1

Закон за местното самоуправление и местната администрация

Коментар:

Първите от посочените казуси представят много сериозно нарушение на правото на всеки да събира информация, регламентирано в чл.41 ал.1 от Конституцията. Загължението на държавата и местните органи на власт, което съответства на това право, е да не пречат на всеки да събира информация. Съобразно чл.28 от Закона за местното самоуправление и местната администрация заседанията на общинските и районните съвети са публични. Негопускане е възможно само, ако заседанието е закрито, но това решава Общинският съвет, а не председателят му.

Последният казус е нарушение на правото на достъп до информация „като по учебник“.

1. Поискан е вече съществуващ запис.

2. Записът съдържа информация, която по дефиниция е публична и по закон трябва да бъде разпространена (Чл. 28. от ЗМСМА: Заседанията на общинския съвет са публични. Съветът може да реши някои от заседанията да се проведат при закрити врати).

Изобщо не е необходимо да се иска съгласието на когото и да било за да се предостави търсената информация.

В този случай, трябва да се отправят писмено оплакване до Общинския съвет, като се поиска да се предостави запис на заседанието. Като аргументи могат да се посочат:

1. Конституционно гарантираното право на информация (чл.41. на Конституцията).

2. Чл. 28 от закона за местното самоуправление и местната администрация: Заседанията на Общинския съвет са публични. Съветът може да реши някои от заседанията да се проведат при закрити врати. Въпросното заседание, обаче е било публично и не е възможно да бъде обявено за закрито впоследствие.

Препоръка:

В случай на опит да бъдете отстранени от заседание на Общинския съвет, без то да е било предварително обявено за закрито, не напускайте залата и се аргументирайте, по начина, посочен в коментара.

ТЪРГОВСКИ ДРУЖЕСТВА

Ноември 1998г.

Частните фирми са се капсулирали за медиите. Това се отнася и за предприятията с държавен и общински капитал. Типичен пример е заводът за детски обувки „Добрич“ за разлика от шефовете на курорта Албена, които редовно информират чрез пресконференции.

Януари 1999 г.

Управителката на смесената испано-българска фирма с 51.04 % частно участие „Берг-Монтана-фитинги“ Илонка Апостолова в продължение на 6 месеца избягва срещи с репортери. Въпреки многократните опити за това и текущи скандали, информацията от фирмата се отказва.

Март 1999г.

Журналистка прави няколкократно опити да се свърже с ръководството на фирма „Домейн Бояр“, собственик на 70 процента от капитала на акциите на Винпром, Шумен. Прехвърляна от телефон на телефон, тя стига до оторизирания да дава информация, който отлага момента на разговор в безкрайността.

Нормативна уредба:

Конституция на РБ

Търговски закон

Коментар:

Частните търговски дружества не могат да бъдат задължавани да дават информация за себе си или своята дейност. Определени данни за себе си търговците са задължени да предоставят на съда при регистрацията или при определени промени в структурите и дейността си. Търговският регистър е публичен и всеки може да получава информацията от него. Въпрос на добра воля от страна на собствениците е да предоставят информацията на гражданите или медиите. Трябва да се знае, че и акционерите в акционерните дружества (каквито са работниците в посочения случай) също нямат право на информацията, тъй като в края на всяка година имат възможност да изслушват годишния отчет на предприятието.

Дискусионен е въпросът дали останалите търговци - държавни и общински предприятия - са задължени да предоставят информацията при интерес от страна на граждани и медиите. Считаме, че това не би

трябвало да е така, защото би поставило държавните и общински предприятия в неравностойно положение, спрямо частните търговци. От друга страна, оправдан е обществения интерес към предприятията с държавен или общински капитал, ето защо естествено е да се търси начин за получаване на информация за тях.

Препоръка:

Когато се търси информация за държавно или общинско предприятие отпразвете питането си или до общината, или до съответното държавно ведомство, под чиято шапка се намира интересуващото ви предприятие. Обикновено там се съдържа информация за дейността на предприятието, органите на управление и контрол и пр.

Друг възможен изход за предоставяне на информация от търговците е установяването на трайни и добри отношения между ръководствата на предприятията и журналистическата гилдия. Инициативата в повечето случаи погемат търсещите информация журналисти. Ако имате подобен проблем във вашия град, напишете официално писмо до управителя на интересуващото ви предприятие, подписано от повече медии. В него подчертайте повишения обществен интерес към даденото предприятие и поискайте установяване на трайна и добра практика за предоставяне на информация от тяхна страна - например на редовни седмични или месечни брифинги. С установяването на подобни отношения се постига от една страна задоволяване на интереса на обществото, а от друга - се избягват евентуални грешки и дезинформации.

ПРИВАТИЗИРАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Ноември 1998 г.

Общинската администрация в Кърджали предпочита да държи за гавеса кандидатите да участват в приватизацията на обекти, собственост на общината. Отговарящите специалисти най-често отбиват атаките под предлог, че информацията ще бъде съобщена след приключване на процедурата като по този начин лишават репортерите от възможността изобщо да знаят имената на кандидатите. Обикновено се пишат дописки по изтекла неофициално информация или появили се публикации в местни вестници, които пишат благоприятно за общината или след шум от страна на кандидат-участници, съмняващи се, че ще бъдат елиминирани.

Нормативна уредба

Закон за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия (ЗППДОП)

Наредба за търговете

Наредба за конкурсите

Коментар:

Очевидно е, че става дума за приватизация на непреобразувани общински предприятия или обособени части от такива. Тази приватизация може да стане чрез конкурс, публичен търг, преговори с потенциални купувачи, т.нар. работническо-мениджърска приватизация. Случаят визира първите два вида. Уредбата на търговете и конкурсите е различна. Търговете са публични (което се извлича от чл.30 от ЗППДОП, където се говори за „публични търгове“), следователно - достъпът до тях е свободен. Това трябва да важи както за търговете с явно, така и за тези с тайно наддаване.

За разлика от търговете, конкурсите се характеризират по нормативна уредба с непрозрачност. Информацията, свързана с конкурсната документация и предложенията и разясненията на участниците в конкурса, представлява тайна на две основания - служебна и търговска тайна (§1 от Заключителни разпоредби на Наредбата). Това е така, защото тук наддаването не е само с пари - предлагат се стратегии за развитие на обекта - бизнесплан, въвеждане на технологии, ноу-хау, вече създадена клиентела (пазари) и т.н. Разкриването на тези съществени елементи на предложенията на участниците ще доведе до нелоялна конкуренция.

Обикновено общинската приватизация се провежда под форма на търгове. Това са по-малки обекти или обособени части от обекти като ресторанти, цехове и др., които не се нуждаят от сериозно оздравяване. Обратно, под формата на конкурс се провежда приватизацията на по-големи обекти като банки и др. Тук планът за оздравяване и по-нататъшно развитие е от важно значение.

Препоръка:

След като е ясно какви интереси защитава тайната по Наредба за конкурсите, е ясно, че имената на участниците в тях не представляват такава тайна. Участниците във всички форми на приватизация могат да се показват на обществото. Даването на такава информация при поискване е задължение, произтичащо от чл.41 ал.2 от Конституцията. Ето защо, искайте с писмени молби, списъците с кандидатите и се обосновавайте с аргументите, посочени в коментара.

Декември 1998 г.

Шуменското предприятие за гамска конфекция „Вела“ е приватизирано близо 80% от работническо-мениджърски екип. Начело е инж. Стоянова, която категорично отказва всякаква информация за медиите. Подобна е ситуацията и с „Лавена АД“, която също смени собствеността и борда на директорите. Новата управителка Велинова отказва половин година изявления.

Нормативна уредба:

Конституция на Република България

Закон за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия (ЗППДОП)

Търговски закон

Коментар:

Веднъж приватизирани, държавните и общински предприятия стават обикновени частноправни субекти, ето защо за тях, както и за останалите частни търговски дружества, не съществува задължение да дават информация за себе си или за извършваната от тях дейност. Търговският регистър е публичен и всеки може да има достъп до данните, които търговците са задължени да предоставят на съда при регистрацията им и при настъпване на промени в тяхната организационна структура или предмет на дейност. Даването на всякаква друга информация на граждани и журналисти зависи само от преценката на собствениците на частните търговски дружества.

Друг въпрос е, че съществува оправдан обществен интерес към наскоро приватизираните предприятия. Ето защо трябва да се потърси начин за искане на същата информация от субект, който съхранява тези данни и е задължен да ни ги предостави, т.е. определен държавен орган.

Препоръка:

Контрол върху изпълнението на приватизационните договори упражнява Агенция по приватизацията. Като държавен орган, тя е задължена да ни предоставя информация. Можете да искате както копия от приватизационните договори (макар че съществува известен проблем за предоставянето им с оглед защита на интересите на търговците), така и докладите на агенцията относно контрола за изпълнение на приватизационните договори.

Имате право да получите и цялата налична информация относно интересуващото ви предприятие, събирана в периода преди

приватизацията. Обикновено тази информация се съдържа и съхранява в съответното ресорно министерство или в съответната община.

БОЛНИЦИ И ЗДРАВНИ ЗАВЕДЕНИЯ

Декември 1998 г.

От Спешна помощ и от ортопедичното отделение на Районната болница във Велико Търново отказват информация на кореспондента на „Стандарт“ за броя на случаите на счупвания в поледицата, въпреки че не се искат имената на пострадалите и медицинския им статус. Пращат журналиста за информация при главния лекар на Районната болница, който от 10 дни е в Гърция на международен симпозиум.

Нормативна уредба:

Конституция на РБ

Закон за народното здраве - ЗНЗ и правилника за прилагането му - ППЗНЗ

Коментар:

Нормативното уреждане на правото на информация на гражданите от здравните заведения - болници, поликлиники и т.н. не е ясно и точно. Известна индикация за него се съдържа в чл.12. на ППЗНЗ, който задължава Министерство на здравеопазването да информира чрез средствата за масово осведомяване за резултатите от контрола на факторите, влияещи върху здравето на човека.

В случая очевидно не става дума за това.

Налице е основното конституционно право на гражданите на информация. Още повече, че се касае за информация, обект на повишен обществен интерес с оглед на специфичната обстановка по пътищата и улиците (това ще се отнася и за случаите, в които ще се наблюдават резки температурни промени, природни бедствия или аварии). Макар ЗНЗ и правилникът за приложението му изобщо да не уреждат подобни хипотези, считаме че болниците трябва да предоставят такъв тип информация. Основанието за това е не само конституционно уреденото право на информация, но и фактът, че болниците и поликлиниките са на бюджетна издръжка, и средствата за тях идват от джоба на данъкоплатеца.

За съжаление подобни случаи на отказ на информация за постъпили пациенти, когато тази информация е обект на повишен обществен интерес, не са рядкост. Такъв беше случаят с обгорените (при една от аварията) миньори, лекуващи се в Пирогов.

МЕДИИ И ПРЕСЦЕНТРОВЕ, ИЛИ ПРЕСЦЕНТРОВЕТЕ СРЕЩУ МЕДИИТЕ

**Филтрирането на потока
от новини създава стереотипи,
според които се приема толкова
и се свиква да се търси
толкова информация,
колкото се подава**

Цвета НЕНОВА

*радио „Темпо“, Русе,
координатор на ПДИ*

В Русе работят активно около десетина местни медии и двайсетина кореспонденти на централни издания. Обективната невъзможност на институциите да общуват балансирано и равнопоставено с тях наложи в последните три-четири години да бъдат създадени /назначени определени говорители или служители, които да отговарят за информационния поток от институциите към медиите и обратно.

Журналистическата ми практика налага най-простото разделение на въпросните говорители (често титулувани като „шефове“ на отдели, или звена за връзки с обществеността), чиито функции - с малки изключения - се свеждат до

Филтър на информацията към „лесните“ и „проблемни“ медии

Активно работещите пресцентрове са Службата за връзки с обществеността и превенция на престъпността към РДВР, Говорител на Районното митническо управление, Служител за връзки с медиите и с обществеността към областната администрация, Връзки с медиите към Регионалната служба по заетостта. Говорители работят и в няколко държавни и приватизирани предприятия, за които по-нататък също ще стане дума.

В този контекст като „лесни“ пресцентрове/говорители - т.е. такива, с които се работи безпроблемно, са тези на областната администрация - Жанета Чучуева, и на Регионалната служба по заетостта - Пламен Атанасов. Дългогодишни журналисти, преди да преминат „от другата страна“ на информационния обмен, те са натрупали опита, който им позволява днес да разбират и нуждите на отделните представители на медиите, и особеностите в изискванията на електронните и печатни издания. С други думи, те се съобразяват с правилата за равнопоставена комуникация и предоставяне на едновременно достъп на медиите до информацията, с която разполагат.

В групата „проблемни“ пресцентрове/говорители попадат службата за връзки с обществеността и превенция на престъпността към РДВР и говорителската служба на Районното митническо управление.

Уточнявам: която и да било говорителска служба (терминът „пресцентър“ е изпълнен с много по-дълбоко съдържание и предполага съвсем различни измерения на организацията на работа в него) е конституирана да работи първо в защита и услуга на собствената си институция; второ - в евентуална услуга на журналистите; и, трето - в услуга и защита на интересите на гражданите, които имат нужда или прибягват до контакти с институцията чрез въпросната служба.

Говорителите на РДВР и журналистите - разговори между глухи телефонистки

1. Информацията от така наречения „полицейски бюлетин“ на РДВР - Русе за изминалото денонощие, се изнася на всекидневен

„брифинг“ в полицията от шефката на службата за връзки с обществеността майор Милка Маринова. Изчитат се до болка познатите на журналистите изречения с неясен синтаксис и инициали на извършителите на престъпления (но за сметка на това често с пълни имена на потърпевшите). Официална информация въвн от описаните рамки по условие не се дава.

2. На изключително ниско равнище е организацията на извънредни пресконференции и нарочни брифинги с участието на висши служители на РДВР.

3. В случаи на произшествия или престъпления на територията на РДВР липсва каквато и да е стратегия от страна на институцията за полезна комуникация с медиите. Официалната информация се бави, докато стане невъзможно да се реагира журналистически на нея. В други случаи се подава не в „горещото време“ на новината, а пост фактум на тиражирани вече неофициални информации или след публикации, следствия от журналистически разследвания. При това не в посока опровержение на изнесените факти, версии и хипотези, а просто като отминала и вече „умряла“ от новинарска гледна точка информация.

4. Поради персонална безотговорност (приличаща по-скоро на некадърност) на шефката на службата към изнасяната от нея информация се стига до парадоксални случаи на погрешно подавана към журналистите информация, изкривена и стигаща до там да се обявяват за умрели живи хора.

5. Категорично не се спазва принципът за равнопоставеност на медиите при предоставяне на информация. По неизвестни за гилдията договорки, преди да бъде оповестена пред всички, информацията се огласява всяка сутрин в 9 часа от шефката на службата в ефира на една от русенските радиостанции - Дарик. При опит на журналисти от други електронни медии да получат същата информация, макар и след това, тя им бива отказвана под претекст, че за тях следва брифинг за 11 часа.

Емблематични примери от всекидневието на говорителската служба към РДВР

- Юни 1999. След „ювелирна“ разработка на следствен експеримент, продължил близо 15 часа, при който се търсят

доказателства, че двамата заподозрени действително са автори на няколко жестоки убийства, към медиите изтича предварително изготвена и изцяло погрешна информация. Впоследствие се оказва, че единственият „свидетел“ на престъпленията - жена, упражняваща най-горния занаят, е подвела цялата група, работеща по случая. Заради неизпълнена договорка с един-единствен журналист, на когото само е подадена предварително изготвената, но непотвърдена от експеримента информация, както и заради липсата на каквато и да било друга официална информация по случая, на другия ден всички медии гръмват за „заловените убийци“. И намек за извинение на РДВР към засегнатите и към журналистите липсва. Само недостатъчно развитото гражданско самосъзнание на потърпевшите и вероятно троващата система на съдопроизводството спасява изданията от това да бъдат заведени дела за клевета срещу тях. РДВР мълчи, не опровергава собствената си невярна информация, в лични разговори полицейски шефове обещаваат разправа с журналисти, отделни колеги биват „наказвани“, като им се спира „кранчето на информацията“.

- В първата половина на 1999 г. шефката на говорителската служба към РДВР обяснява последователно на криминалните репортери от няколко местни медии, че тъй като има месечен лимит на телефонните сметки, а го е превишила, защото се е обаждала на медиите да ги информира, изданията трябва да заплатят сумите, надхвърлящи лимита на сметките. Две от медиите го правят, попаднали в деликатната ситуация - от една страна, че действително разбират финансовите затруднения (?) на РДВР - Русе; от друга - че отказът им допълнително би влошил без друго недобрите им взаимоотношения с говорителската служба.

Жалбата на журналистите

Трунайки подобни „активи“ в общуването с говорителската служба към РДВР, 15 журналисти от местни и централни медии подават жалба срещу непрофесионалното отношение на службата спрямо гилдията на търсещите новини. Жалбата е адресирана до директора на РДВР, с копия до Пресцентъра на МВР в София и до министъра на вътрешните работи Богомил Бонев. В отговор в Русе пристига на проверка човек от Пресцентъра на МВР в София. Той обаче е „възпрепятстван“ да се срещне с подалите жалбата журналисти. Причината - посредник за срещата е същата шефка на службата, срещу която е пусната жалбата.

След намесата на „Програма Достъп до информация“, в Русе пристига и самият шеф на Пресцентъра на вътрешното ведомство полк. Чавдар Крумов. Той „огласява“ отговора на жалбата и го изпраща впоследствие в писмен вид до жалбоподателите. Според отговора *„по-голяма част от претенциите на журналистите към говорителката на РДВР се дължат по-скоро на непознаване на особеностите на нейната (на говорителката - б.а.) работа, отколкото на действителни пропуски“*. Жалбата на журналистите е отхвърлена като неоснователна, освен в частта за упражнения рекет, наречен в документа - отговор *„несъгласувани действия по набиране на средства за заплащане на надлимитни телефонни импулси“*. За това на майор Милка Маринова е наложено дисциплинарно наказание.

Пресцентърът на РДВР - „панацея“ на информацията

В руслото на този пресцентър междуременно и въпреки непрекъснатите протести на журналистите са обхванати Служба КАТ - Пътна полиция и Служба „Противопожарна и аварийна безопасност“. Електронните медии са най-потърпевши в случая, защото липсва официална адекватна и навременна реакция при инциденти, произшествия и пожари. Разбира се, никой от журналистите не очаква някой друг да му свърши работата, но елементарната координация на информацията, или по-точно липсата на информация, води до парадокси като например в официалното изявление днес от пресцентъра на РДВР да се оповестяват данни за ПТП от вчера, станало причина да се задръсти кръстовището Хикс за Изгрек часа. Все данни, полезни, ако са били съобщени в нужното време. Подобни примери, за жалост, са всекидневие. Със същия характер и стойност са информацията от служба ПАБ днес, за пожари, станали вчера и причинили, освен всичко друго, и проблеми на обикновените минавачи, жители на квартала и пр. Само че вчера, когато инцидентът се е случил, най-често чуваната реплика от дежурните в служба ПАБ е „Пожар ли? От вас го чуваме.“ Но това е втората реплика. Първата винаги е „Нищо не знаем, обърнете се към пресцентъра“. Който също толкова знае.

Квазиинформация и сънливост

Вече споменатите „медийни изяви“ на самите говорители (впрочем практиката на пряко включване по Дарик радио на говорителката на

РДВР сутрин се пренася и във вечерната програма на местния Регионален телевизионен център - излаганата информация е същата от предишното генонощие) предизвикват у определени представители на гилдията и цели медии чувството, че са информирали своите слушатели / зрители, щом са дали гумата на говорителите. Синдромът се подсилва и от практически същите „преки включения“ на говорителя на Районното митническо управление. Обществото пък остава с впечатление, че е информирано, и то не как да е, а от източника на информацията. Така изложен „нежният синдром“ вероятно ще срещне и госта противници, но за жалост илюстрира и нивото на журналистическата самовзискателност и критерии за работа.

Сърфисти и чантаджии в РДВР

Описаната ситуация на комуникацията между пресцентъра на РДВР и русенските журналисти крещящо противоречи на демонстрираните в същото време амбиции на ръководството на РДВР в Русе да „отговаря“ на съвременните комуникационни изисквания. От година и повече частна фирма в съдействие с неправителствено сдружение и една радиостанция в Русе, е разработила и има готовност да стартира уникална информационна система за подаване на информация от РДВР по електронен път. След продължителни преговори ръководството на полицията прие предложението и започна изпълнението на проекта. Липсата на достатъчно финансови средства и неразбирането, че съществуват начини да бъде напълно защитена сигурността на непубличната полицейска информация, възпрепятстват старта на системата. Кое не пречи на полицейските шефове да се похвалят с нея на министъра си например - при това съвсем скоро.

На съвременен работещите журналисти не им остава нищо друго, освен да чакат времето, когато РДВР в Русе ще се сдобие с достатъчно средства, та публичната ѝ информация да бъде предоставяна действително равноправно и равнопоставено, пък било то и в Мрежата. До утопичната среща на говорители и потребители с поздравя *Sail to see you in the net* (До нови срещи в мрежата).

Районното митническо управление - нежният черноок филтър

Службата на говорителя на Районното митническо управление в

Русе осъществява праволинейно класическата функция на филтър на информацията за журналистите. В интерес на справедливостта трябва да се отбележи, че това се прави непрекъснато елегантно, с демонстрирана загриженост към журналистите да получат информацията навреме и на място от говорителя Румяна Крумова. 95 на сто от оповестяваната официална информация е позитивна за институцията. Транспортен възел, гранична точка и средище на множество потоци на хора от и към България, Русе и регионът, обхванат от мегамитницата, са благодатно поле за изява на съвестната митническа администрация. Така към медуите тече всекидневен, точен и пунктуален в подробностите поток от информация за заловени контрабандисти, пресечени опити за измама и ощетяване на републиканския бюджет. В това отношение говорителската служба на РМУ спокойно може да се причисли към „лесните“ пресцентрове. Проблемът идва, когато се поуска информация вън от традиционния поток. Тогава, въпреки демонстрираната готовност от страна на говорителката, информация не се получава, под претекст, че РМУ не разполага с искани данни, и отказва достъп до отговорни служители, които евентуално разполагат с тях.

Отделен проблем в случая, в контекста на упражняването на класическите опити за достъп до информация, е, че журналистите на практика нямат информация за съхранявани документи в много от случаите, когато са им необходими. Тоест, филтрирането на подаваната информация постепенно създава стереотипи, според които се приема толкова и се свиква да се търси толкова информация, колкото се подава.

Трети - вече глобален в контекста проблем: журналистите също, както и останалите граждани, все още не са възпитали у себе си навиците да търсят информация по официални пътища и начини. Такива, че да им гарантират успех, пък бил той и след период, когато проявеният журналистически интерес към дадена тема вече е замрял или изтласкан от следващата „гореща тема на деня“.

Платената комуникация

В комуникационните взаимоотношения журналисти - пресцентрове екзотичен пример са връзките с информационни източници като приватизираните вече предприятия на територията

на града. Ясно е, че те не подлежат на упреци и претенции по Закона за достъп до информацията. Обаче илюстрират отношението към медиите, а освен това показват тенденцията към капсулиране на тези обекти за медиите. Два примера.

Винпром - Русе. След приватизацията на мажоритарния пакет, придобит от американската „Сийборг оувърсийз“, обществеността научава за смяната на изпълнителния директор чрез платено съобщение в един от русенските всекидневници.

Русенска корабостроителница. След приватизацията на мажоритарния пакет от германската „Русе шипярг мениджмънт груп“, фирмата, която години наред по традиция е била източник на всякакъв тип информация - емблематична за града, в нея работят близо 2000 души и т.н, се затваря. При проявен интерес от страна на медиите към нея, любезният отказ е с претекст, че ако собствениците изпитат нужда от медийни изяви, сами ще ги потърсят.

Заключителен екзерсис

Големият път на достъпа до информация се прави от малките, всекидневни крачки в търсене на новината. Ако журналистите, засилени във въртележката на „горещата новина“ или „случващото се събитие“, пропускаме да работим непрекъснато за сваляне на филтрите слой по слой, микрон след микрон, ще си останем в сивия поток без цветното гражданско удовлетворение.

ИЗКУПИТЕЛНАТА ЖЕРТВА Е ПРОВИНЦИАЛНИЯТ ВЕСТНИК

**С него разправата е по-лесна,
а възможността да бъде „ударен“
действа поучително
и за останалите журналисти,
които искат да пишат
за съдебната власт**

Нина СТЕФАНОВА
Кърджали

Съдът, следствието и прокуратурата в Кърджали не разполагат със специалисти, официално натоварени за връзките с медиите. Това в голяма степен обуславя хаоса, който се създава при търсенето на информация от страна на журналистите. Проблемът има и друг аспект - липсата на такава длъжност в тези институции създава възможност изявления да се дават избирателно, а в случаите, когато е необходима спешна информация, журналистите да чукат от врата на врата и на следващия ден да четат кой техен колега е бил „информационно помазан“.

Териториалната следствена служба е определила следователя Димитър Чорбаджийски за свой говорител. На кореспондентката от в. „Труд“ обаче той обяснил, че е говорител единствено за официални пресконференции, а не за всекидневни журналистически питания и отклонил опита ѝ да се информира за конкретно дело на Ерджан Рашид - Роко.

Безспорно най-тежкия проблем при контакта на журналистите с институции от съдебната власт е местната прокуратура. Твърде често са сигналите от представители на медиите за

избирателния подход на прокурорите

най-вече в Окръжна прокуратура при съобщаване на информация. Според кореспондентката на в. „Дума“ Радка Петрова, окръжният прокурор Лазар Базлянков и заместничката му Елисавета Пенчева разполагат с „приятелски кръг“ от журналисти, които биват свиквани на специални пресконференции, а често пъти и „зареждани“ индивидуално и изпреварващо с информация по определени случаи. По впечатления на репортерката проблемът е възникнал след акцията на антимафиотите от НСБОП срещу местния бизнесмен Ергжан Рашид. Тогава магистратите от Окръжна прокуратура бяха посочени в много централни издания като закрилници на Роко, осигурявали му чадър от доста време. Веднага след този случай журналистите бяха разделени на „добри“ и „лоши“, твърди кореспондентката на „Дума“. От този момент нататък тя е забелязала и тенденцията информация от прокуратурата „да тече“ към репортери, които пишат с угодни на магистратите акценти. Стигна се дори до там, че документи от секретен характер са се оказали притежание на Ергжан Рашид, а той пък ги предостави на предпочитани вестници и журналисти, припомнят къргжалийските журналисти.

Пак от този период са и

делата, заведени от местни прокурори срещу журналисти

Първа в списъка се нареди кореспондентката на „Дума“ Радка Петрова. За своя публикация, в която бе написано, че хора на Роко, закрияни от високопоставени личности, са вилнели в дискотека „Орфей“, тя попадна под ударите на закона. Окръжният прокурор Лазар Базлянков образува светкавично предварително производство, тъй като в дописката се споменава и името на тогавашния главен прокурор Иван Татарчев. За полицейската проверка бе определен тридневен срок, а журналистката - викана в полицията да дава обяснения по въпросите на окръжния прокурор.

Гръмналият скандал с Роко и последвалата лавина от публикации за връзки на кърджалийските прокурори с фамилията Рашид бе поводът да се образува ново дело, този път срещу главния редактор на в. „Нов живот“ Иван Бунков. В случая ставаше дума за препечатка на информация в местния всекидневник от в. „Дневен труд“, в която се твърдеше, че групова оргия с участието на заместник-окръжната прокурорка Елисавета Пенчева била записана на видеокасета. Магистратката подаде жалба, че е оклеветена като длъжностно лице и започна предварително производство срещу главния редактор на „Нов живот“.

Характерът на публикацията е такъв, че установената по-късно липса на доказателства за подобни фриволни прояви на госпожица Пенчева направи изключително уязвима позицията на вестниците, тиражирани информацията. Точно по този повод главният редактор на в. „Нов живот“ повдигна въпроса за Закон за печата. Опирайки се на своите перипетии със съдебната власт, той защити мнение, че отсъствието на такъв закон прави журналистите лесна жертва на съдебни процеси. Въпреки полярните позиции по въпроса за необходимостта от специален Закон за печата, Иван Бунков счита, че наличието му би улеснило много журналистите.

Този случай извади на показ още един проблем, който по-късно се превърна в емблематичен за провинциалните вестници. При заплетени ситуации с представители на съдебната власт и множество публикации по въпроса,

магистратите като правило си избират за „жертва“ провинциалното издание

Примерът с кърджалийския „Нов живот“ е красноречив: заместник-окръжната прокурорка Елисавета Пенчева се почувства „оклеветена“ от в. „Нов живот“, препечатал информацията от най-многотиражния „Труд“. Магистратите знаят, че големите всекидневници разполагат с ловки адвокати, а и със средства, с които могат да ангажират светилата на адвокатските колегии за своята защита, констатира подгоненият от закона главен редактор Иван Бунков. В подобни ситуации изкупителната жертва е провинциалният вестник, с него разправата е по-лесна. Възможността той да бъде

ударен действия „поучително“ и за останалите журналисти, които винаги ще имат едно наум, когато пишат за съдебната власт, констатираме кърджалийските репортери.

На този етап няма резултат и от двете дела, образувани срещу кореспондентката на „Дума“ и главния редактор на „Нов живот“. Само, който е минавал през процедурата обаче, е наясно какво означава срещу журналиста да се изправи магистрат.

Исклучително усложнените отношения между „Нов живот“ и Окръжна прокуратура се стовариха по-късно върху всеки репортер от вестника, обърнал се за информация към въпросната институция. Зам.-окръжната прокурорка отказваше срещи на журналисти от местното издание, започна „да привиква“ за индивидуални изяви репортери от конкурентния вестник, заваляха оплаквания от страна на засегнатите. При опит на главния редактор да изясни проблема магистратката му заяви, че вече се е произнасяла по въпросите, които задават неговите репортери и, ако желаят, могат да ползват като източник другия вестник.

Веднъж ни съди за препечатка, след това ни препраща към препечатки

реагира тогава главният редактор и потърси помощ от „Програма Достъп до информация“ заради нарушеното право на неговите репортери да контактуват с окръжна прокуратура.

Следващият журналист, сблъскал се с текстове от закона чрез кърджалийската окръжна прокуратура, се оказа кореспондентката на „Труд“ Петя Тенева. В своя информация за нелегалния трафик на хора в Турция тя бе написала, че с подобна дейност се занимават дори селски кметове. Посочен бе и конкретен пример - кметът на с. Багрянка, община Момчилград Ерол Мюмюн. В публикацията присъстваше и изречение, което съобщаваше, че въпросният селски първенец работи и като шофьор във фирма „Балгийт“. В дописката нямаше дори намек, че фирмата е свързана с някаква незаконна дейност. Независимо, че според юристи не е възможно фирма да се почувства обидена, президентът на „Балгийт“ (в неговото семейство също има магистрат-съдия) подаде жалба в окръжна прокуратура, че е засегнато доброто му име и окръжният прокурор Лазар Базлянков мигновено

образува предварителна проверка с цял въпросник за журналистката. Единият от въпросите гласеше: кой е съобщил на журналистите данните от предварителната проверка срещу Ерол Мюмюн? А в публикацията на журналистката никъде не бе написано, че е правена такава проверка. Подвеждащо загаденият въпрос навярно е бил написан заради подозрение, че данните са предоставени на журналистите от РДВР.

И тук възниква другият съществен въпрос: за

мястото и възможностите на институциите от различните власти при осигуряването на достъп до информация

Чл. 191 /4/ от НПК забранява огласяването на обстоятелството, че започва извършването на предварителната проверка. При тази формулировка не би трябвало забраната да се разпростира и върху данните от приключила вече предварителна проверка. В случай като този с кореспондентката на „Труд“ в Кърджали обаче дори, когато изнесените факти съвпадат с извършена проверка, окръжният прокурор иска да знае „кой ги е съобщил“. Такъв подход очевидно не е в полза на журналистите. Подобни претенции неизбежно водят до ограничаване на достъп до информация, тъй като институциите, разполагащи с данни от предварителна проверка, но са извън съдебната власт, ще се въздържат да ги огласяват поради възможността да си имат неприятности с прокуратурата. Факт е, че от РДВР - Кърджали, са писани обяснения по искания на окръжния прокурор за съобщавани данни на брифинги.

Категорията имунитет на магистратите играе съществена роля в процеса на предоставяне на информация за журналистите. Правото да се огласяват факти от предварително производство става само с прокурорско разрешение. Но дори и в случаи, когато е дадено устно разрешение, винаги могат да възникнат усложнения, особено ако информацията се огласява от длъжностни лица без имунитет. В подобни случаи прокурорите дори и да разгласят обстоятелства, които биха попречили на хода на разследването, не рискуват особено. Поне на мен не ми е известно имунитетът на магистрат да е бил свален за оповестени факти и данни от предварително производство.

„Въоръжен“ с такава силна позиция, на практика прокурорът може да каже почти всичко без последствия и същевременно да ограничава възможностите на институциите от изпълнителната власт да информират по-подробно журналистите за своята работа. В твърде уязвима позиция е полицията. Ако по някакви причини са усложнени отношенията между нея и прокуратурата, полицията може да бъде гледана под лупа за подадена информация на журналисти.

Чл. 360 от НК е ясен - за разгласяване на сведения, забранено със закон, заповед или друго административно разпореждане, наказанието е лишаване от свобода до 1 година или поправителен труд. Навярно затова по-разговорливи са тези с имунитет, констатира репортерите.

Истинската картина на контактите на журналистите от Кърджали с институциите от съдебната власт няма да е пълна, ако се подминат следствие и съдът. Въпреки че те не разполагат със свои пресцентрове, с тях репортерите общуват по-лесно, отколкото с прокурорите. Особено добро впечатление оставят председателите на окръжния и районния съд в Кърджали - Деян Събев и Валентин Спасов. Преобладаващото мнение за тях сред журналистите е, че са отзивчиви и откликват любезно в случаите, когато репортерите търсят информация от съда.

НАЙ-ЛЮБОПИТНОТО ОТ ОТКАЗИТЕ НА ИНФОРМАЦИЯ (1.09.1998-01.09.1999)

Ноември 1998 г.

Иванка Маркова-Златева председател на общинската поземлена комисия във Велико Търново, откакто е встъпила в длъжност отказва да дава информация на Вася Терзиева, репортерка на в. "Борба". Мотив: Вася не ѝ харесва, линията на вестника - също.

На 30 октомври кметът на Община Велико Търново Драгни Драгнев провежда 4-часова среща с политически лидер. За нея е предизвестен само един местен вестник и на 2 ноември, той помещава обширно интервю с политика, от което става ясно, че са коментирани интересни въпроси, включително обсъждани предизборни коалиции. На пресконференция на 3 ноември на кореспондентски въпроси защо е било наложено информационно затъмнение, кметът отговоря: „В това е номерът - просто всички вие сте се разминали с новината.“

Говорителят на РДВР Хасково Валентин Господинов отказва информация на кор. на БНР Дора Атанасова, свързана с проверка на ТИР, при който има разминаване между декларираната в митническата декларация стока и платеното в митницата в Свиленград мито. Мотив: по случая се работи. Две седмици по-късно „мотивът“ е: „Не си ли забравила за този случай?“ Отговор и до днес няма.

Отдел „Култура“ към Община Шумен отказва на в. „Шуменска заря“ информация за финансовото състояние на отделните институции, както и за това колко струва дадено мероприятие. Мотивът на зав. отдела Рагка Славчева е: „Откъде-накъде ще отварям финансовите си бакуи?“.

Председателят на Общинския съвет в Благоевград Тома Манасиев след публикация в местния „Струма“, в която се коментира страстта му към различни коктейли, съобщил на журналистката, отговаряща за ОбС, че за нея няма повече място на заседанията на сесиите. И на последната сесия през декември били изгонени фотографът на вестника и същата репортерка.

От РДВР твърдят, че няма инцидент с пламнала цистерна на Нефтохим при разтоварване на гориво във великотърновска фирма и отказват информация на кореспондента на „Новинар“ Елена Чанева. Куриозът е, че всички столични медии вече са получили информация за случая с имената на пострадалите чрез бюлетина на МВР, разпространяван от БТА. Чанева звъни в Гражданска защита и оттам получава информацията без проблеми.

Декември 1998 г.

Според шеф на варненско АД колкото по-малко се пише за фирмата, толкова по-добре. С такава мотивировка той изгонва репортер на „Стандарт Варна“ и отказва информация за разработен от фирмата и отличен със златен медал екологичен двигател.

Януари 1999 г.

Директорът на „ВИДА-плог“ Христо Томов отказва информация на репортерката на областния вестник „Конкурент“ Миглена Георгиева. На въпроса какво произвеждате и какви договори за износ на ваша продукция в чужбина имате, директорът отговаря: „Фирмена тайна!“.

Няколко месеца по-рано, Светла Петрова от КТВ „Видин“ безуспешно издирва управителя на консервното предприятие, за да провери слуха, че на работещите вместо заплати им раздават консерви. След кратък телевизионен коментар, завършил с думите “За нас остава неясно откога правенето на консерви е стратегическо за страната ни производство и представлява държавна тайна”, Томов още на следващия ден сам поканил тв екип, за да отговори на журналистическите питання.

По повод приватизация на Скай-клуба в Пловдив, ресторантьорката Таня Гинева съобщава, че има писмен документ от директора на театъра Петър Радевски за ползването на клуба. Радевски заявява на журналистката Евелина Здравкова: „Забрави ми телефона!“ и отказва всякаква информация.

Гражданска защита и РДВР - Перник пет часа мълчат за катастрофа по главен път Е 79 в района на Старо село. Инцидентът: на 25 януари частен автобус с кюстендилска регистрация е блъснат челно от микробус Мицубиши с пловдивска регистрация. Дежурният в Гражданска защита, който отказва да се представи, в 17 часа дезинформира репортерите, съобщавайки им, че автобусът е пътувал по направление Перник-Дупница. В 19 ч. той обяснява, че дезинформацията била нарочна, за да не се създава паника.

Февруари 1999 г.

От врачанската РСПАБ системно отказват информация за това къде има пожар с мотив, че журналист от града (не се назовава кой точно) някога бил обидил местен огнеборец.

Март 1999 г.

Към ПДИ се обръща гражданин, бивш служител на един от институтите на БАН, с молба да му се помогне при получаване на финансовите отчети на института, в който е работил. Тъй като исканата от него информация по никакъв начин не представлява защитена от закон тайна, няма пречка тя да му бъде предоставена. Юристът на ПДИ написва молба до директора на института и след време се получава следният отговор: „Съгласно писмо №.. на Селскостопанската академия, сведенията за института, представляват служебна тайна, поради което при Ваше желание можете да гойдете и да се запознаете с тях.“

Май 1999 г.

Информационно ембарго за журналистите налага новия шеф на РПУ Асеновград, подполковник Атанас Милев. Той категорично отказва традиционния брифинг с думите: „Подготвям рязко преосмисляне на информационната политика“. Разпоредил е на подчинените си да не допускат никакви контакти с медиите.

Община Стара Загора поиска да се гледа при закрити врати дело, образувано от Окръжна прокуратура за отмяна на заповед, издадена от кмета проф. Цанко Яблански за отдаване под наем, стопанисване и ползване на паркинги в централната част на града. Общината се позовава за искането си пред съда на факта, че проблемът създавал нездрав обществен интерес и се ползвал от различни политически сили за извличане на предизборни дивиденди. На 19 май общината е направила отвод на всички съдии от Старозагорския окръжен съд под претекст, че като собственици на лични автомобили те са лично заинтересовани от отмяната на кметската заповед.

Август 1999г

На 18 август главният редактор на радио „Омега“ в Сливен Красимир Недев поисква информация какви и колко жалби са постъпили до момента в общината. Служителката Стефка Туджарова отказва да разговаря по този въпрос, защото законът ѝ забранявал. На въпроса на Недев за кой закон става дума, тя уточнява: „Законът за достъп до обществена информация“. Очакваният закон без съмнение започва да цензурира още преди да е приет.

Председателят на Общинска изборителна комисия - Монтана Дина Кънчева изрично предупреждава журналистката Янка Николова от радио Монтана, че информация за подготовката и провеждането на изборите дава само тя. „Ако някой публикува неофициална, неполучена от мен информация, ще налагам санкции от 20 до 200 лв. Аз ще казвам кога ще се говори и снима“, заявява Кънчева.

УЧАСТНИЦИТЕ В ПРОЕКТА

Лом, 24 ноември 1998 г., Градски исторически музей

Наталия Филипова, „Връзки с обществеността“, РДВР Монтана; Стоян Петков, „Връзки с обществеността“, РДВР Враца; Таня Василева, СРС КТ „Подкрепа“, Враца; Любомир Йорганов, в. „Труд“, координатор на ПДИ, Монтана; Даниела Хитова, в. „Шанс експрес“, Враца; Диана Кирилова, фондация „Рома“, Лом; Светлана Трашлиева, в. „Демокрация“; Нели Василева, „Огоста медиа“, Монтана; Ели Воденичарова, в. „Конкурент“, Монтана; Валери Стоичков, в. „Ломпрес“; Светослава Гочева, „Ломкабел“; Бисер Тошев, телевизия „Глобо“; Вилияна Стоянова, радиовъзел „Лом“; Венета Николова, КТВ „Монти 7“; Миглена Георгиева, общинско радио Монтана.

Велико Търново, 6 януари 1999 г., Община Велико Търново

Калин Хинчев, „Връзки с обществеността“, Община В. Търново; Димитър Събев, „Връзки с обществеността“, РДВР В. Търново; Христо Русанов, БСЧИГП; Иван Иванов, КТ Видеосат; Александър Шабов, в. „Борба“; Милка Денева, РВТ, в. „Новини“; Цвета Боева, в. „Новини“; Мария Христова, радио „В. Търново“; Веселка Венкова, в. „Стандарт“, координатор на ПДИ, Търново; Златина Димитрова, Бисер Бояджиев, в. „Янтра днес“; Кремена Сергева, КТ „Видеосат“; Таня Йорданова, ОКР „ВТ“; Сашка Александрова, в. „Янтра днес“; Марина Стоянова, радио „TNN“; Валентин Сергеев, в. „Борба“; Дешка Денева, в. „Новини“; Свилена Димитрова, Даниел Гачков, ВТ „Евроком“; Петър Симеонов, в. „Труг“, координатор на ПДИ, Габрово; Катя Маринова, в. „Днес плюс“ Габрово; Цвети Павлова, Дарик радио, Габрово; Дамян Христов, радиоцентър Габрово; Стоян Иванов, в. „Тревненска седмица“, Трявна.

Шумен 18 февруари 1999 г., Община Шумен

Недко Недев, Общински съвет, Шумен; Ивелина Дянкова, пресцентър на РДВР Шумен; Божигара Димова, радио Шумен, координатор на ПДИ; Велмира Стефанова, КТВ „Вариант 6“; Здравка Маслянкова, радио „Браво ФМ“; Галина Ганева, в. „Демокрация“; Галина Минчева, „Дарик радио“; Иван Капралов, „Форте радио“; Радостина Станкова, в. „Народно дело“, Варна; Мая Конова, ТВ Шумен; Красимир Крумов, в. „Монитор“; Христина Димитрова, радио Шумен; Светлин Пламенов, в. „Шуменска заря“; Лилия Вълкова, в. „Сега“.

Хасково, 25 февруари 1999 г., Община Хасково

Георги Мантаров, зам.- кмет, Община Хасково; Олег Чулев, „Връзки с обществеността“, Община Хасково; Валентин Господинов, говорител на РДВР Хасково; Катя Красиминова, Дарик радио; Таня Димитрова, КТВ „Рекординг“; Росица Тодорова, в. „Екин“; Златка Михайлова, в. „Трибуна“; Росица Станева - журналист на свободна практика; Валентина Радева, Ирина Стайкова - „Юниън телевижън“; Любомир Чучулев, в. „Новинар - юг“; Ваня Грозева, Милен Вълчев, радио „Метроном“; Антон Василев, РТВЦ Хасково, координатор на ПДИ; Николай Грудев, в. „24 часа“; Мариана Иванова, БТА; Дора Атанасова, БНР; Христо Христов, в. „Дума“, координатор на ПДИ, Стара Загора; Йовка Атанасова, в. „Старозагорски новини“; Емилия Благоева, радио Стара Загора; Таня Иванова, радио „Домино“, Ст. Загора; Венелин Йотов, в. „Марица - изток „; Магден Геренова, в. „Демокрация“; Златко Златев, в. „Национална Бизнес поща“.

Русе, 18 март 1999 г., Дом на учените

Румяна Крумова, говорител на РМУ Русе; Мария Маринова, говорител на РДВР Русе; Христо Димов, председател на СБЖ, Русе; Теодора Копчева, в. „Утро“; Красимир Стоянов, в. „Бряг“; Галя Савова, радиоцентър Русе; Татяна Иванова, Даниела Василева, РТВЦ Русе; Ирена Банчева, радио „Плюс“; Цвета Ненова, радио „Темно“; Наташа Димитрова, БНР; Христо Конев, в. „Пари“; Виолета Никифорова, в.

„Земя“; Николай Каламов, в. „Труг“; Светлана Димитрова, Габриела Стефанова, в. „Утро“; Петя Вълкова, Дарик радио; Ася Пенчева, „Топ тв“; Цолка Генова, координатор на ПДИ, Русе; Стела Ковачева, в. „Стандарт“, координатор на ПДИ, Разград; Виолета Минчева, БНР, Разград; Марий Пейчев, в. „Земя“, Разград; Румяна Павлова, Теодора Пеева, КТВ „Глобо“, Разград.

Севлиево, 8 април 1999 г., Община Севлиево

Красимира Маринова, „София кабел ТВ“; Мария Кънчева, общинско радио; Христо Христов, Галина Атанасова, Сава Савов, в. „Росица“; Емилия Димитрова, кабелна телевизия „Киви“; Веселин Василев, радио Севлиево; Драгомир Денчев, общинско радио; Павлина Желева, в. „Росица“, Петър Симеонов, в. „Труг“, координатор на ПДИ, Габрово.

Кърджали, 27 април 1999 г., Община Кърджали

Джошица Ибишев, гл. специалист „Връзки с обществеността“, Община Кърджали; Нина Стефанова, „Връзки с обществеността“, РДВР; Павел Тенчев, зам. гл. редактор на в. „Репортер днес“; Мариана Тончева, гл. редактор на радио Кърджали; Вълчо Милчев, в. „Стандарт“, координатор на ПДИ, Кърджали; Тони Георгиева, радио Пловдив; Добромир Алтабанов, КТ „Глобо“; Деян Драганов, ПЧТ Родопи; Петя Тенева, в. „Труг“; Тонка Гогова, в. „Нов живот“; Фикрие Салифова, в.

„Демокрация“; Станимира Ангелова, в. „Новинар“; Събина Иванова, ефир на ТВ „Родоуп“; Галина Кючукова, КТ „Глобо - Кърджали“, Роза Димова, ОР Кърджали; Габриела Щинова, в. „Репортер днес“; Радка Петрова, в. „Дума“; Мариелла Каракехайова, Кърджали.

Сливен, 28 май 1999 г., Община Сливен

Таня Рангелова, пресцентър на Община Сливен; Веселина Седларска, „Свободна Европа“, координатор на ПДИ, Сливен; Михаил Михайлов, в. „Сливенско дело“; Панайотка Вангелова, Бимако радио; Росица Стефанова, Юниън Телевижън; Галина Попова, Людмила Йоргова, ТВ Сливен; Симеон Симеонов, КТВ Телекабел; Добринка Иванова, Светлана Димитрова, Доброслав Иванов, радио Омега; Костас Анастасиу, БНТ; Валерия Тодорова, Военен клуб (ИВО); Румяна Генчева, в. „Сливен днес“; Петър Добрев, Петко Петков, свободна практика; Йовка Петкова, в. „Земя“; Славея Петрова, ТВ Сливен; Росица Николова, в. „Сега“, в. „Седмица“; Даниела Субашева, Дарик радио; КТВ и Телекабел; Снежана Фудулска, радиоцентър Сливен; Йорданка Рагониева, в. „Сливенско дело НВ“; Венцислав Гандев, БНР; Бонка Андреева, Бимако радио; Антон Василев, РТВЦ Хасково, координатор на ПДИ; Христо Христов, в. „Земя“, координатор на ПДИ, Ст. Загора; Боряна Александрова, в. „Марица - изток“, Раднево.

Видин, 8 юни 1999 г., хотел „Нинов“

Олег Йотов, „Връзки с обществеността“, Община Видин; Йордан Йотов, митница Видин; Тотка Нинова, БНР; Ванко Иванов, радио „Витоника“; Ваня Ставрева, в. „24 часа“; Иван Аладжов, Канал Ком; Валери Недялков, в. „Конкурент“; Румен Лозанов, „Свободна Европа“; Анелия Матеева, в. „Труг“, координатор на ПДИ; Борислав Борисов, гл. редактор на в. „Видин“; Марияна Димитрова, радио Бъдин, в. „Пари“.

Плевен, 18 юни 1999 г., клуб „Плевенфилм“

Васил Маринов, директор на РДВР; Мариана Цветкова, „Връзки с обществеността“, РДВР; Ваня Савова, „Връзки с обществеността“, Окръжна прокуратура; Толя Томова, пресцентър на Община Плевен; Ивет Костова, „Връзки с обществеността“, ДТ „Иван Рагоев“; Наталия Трифонова, в. „Сега“; Тони Костова, в. „Посредник“; Сашка Ангрекова, в. „Плевенски вести“; Десислава Миланова, в. „Седем дни Плевен“; Малин Решовски, БТА; Иван Дачев, в. „Дума“; Ася Ганевска, КТ Евроком; Ирена Николова, КТ „Плевен Спринт“; Ирен Томова, ТВ „Мизия“; Ева Маринова, в. „Новинар“; Никодим Даневски, секретар на „Плевенфилм“, координатор на ПДИ; Георги Спиров, Дружество на социолозите; Любомир Петков, общинско радио Плевен; Латинка Светозарова, радио „Плюс“; Буряна Божинова, в. „24 часа“.

**Бургас, 1 юли 1999 г.,
Община Бургас**

Цветелина Рангева, РДВР Бургас; К. Иванова, „Връзки с обществеността“ РМУ Бургас; Калин Герджиков, гл. редактор на в. „Параграф 39“; Радка Балева, радиоцентър Бургас, координатор на ПДИ; Диана Саватева, „24 часа“; Марин Маринов, радиоцентър Бургас; Цеца Алексова, ТВ „Скам“; Жани Любомирова, Дарик радио; Кирил Бъчваров, в. „Днес и утре“; Велина Георгиева, в. „Параграф 39“; Донка Атанасова, в. „Бургас днес“; Ани Костова, в. „Морски труг“; Стела Атанасова, радио „Плюс“; Таня Димитрова, радио Гларус; Агам Петков, радиоцентър Бургас; Дарина Стоянова, КТ МІХ; Калина Ангелова, радио „Веселина“; Татяна Стефанова, Силвия Шатерова, в. „Черноморски фар“; Елена Димитрова, в. „Стандарт“; Нели Колева, КТ RN; Ирина Генова, в. „Бургас днес и утре“; Бисерка Станчева, в. „24 часа море“; Петя Димитрова, п-ка „Меген рудник“.

**Добрич, 9 юли 1999 г.,
хотел „България“**

Жени Михайлова, Областна управа, Добрич; Правда Димова, Община Добрич, Детелина Николова, Община Добрич; Димана Митева, ганъчна служба, Добрич; Люгмила Господинова, гл. редактор на сп. „Среден бизнес“, координатор на ПДИ, Добрич; Цончо Цончев, радио „Плюс“; Велина Влайкова, радио Телеком-спектър; Горанка Цветкова, в. „Новинар“; Стела Анкова, Дарик радио; Красимира Димитрова, в. „Добруджанска трибуна“; Евгения Евгениева, в. „Нова добруджанска трибуна“; Петранка Божкова, радио Варна; Йорданка Капчева, в. „Добруджанска трибуна“; Кремена Жекова, „Юниън кабел“; Гинка Димитрова, БНР; Юлияна Велчева, в. „24 часа“; Красимира Обретенкова, в. „Демокрация“; Божидара Димова, радио Шумен, координатор на ПДИ.

ПДИ

Гергана Жулева, председател; Николай Н. Нинов, координатор на проекта и на мрежата от журналисти в местните медии; Фани Давидова, Александър Кашъмов, координатори „Правни проекти“.

МЕДИЙНО ПОКРИТИЕ

1. БНР, програма „Хоризонт“, 24.11.1998, информация за срещата в Лом
2. В. „Лом прес“, 28.11- 4.12.1998, „Журналистическа фондация проведе областен семинар в Лом“
3. В. „Лом прес“, 28.11- 4.12.1998, „За какво пишат медиите в региона“, Любомир Йорданов
4. Кабелно радио „В. Търново“, 5.01.1999, интервю с Николай Н. Нинов за срещата в Община Велико Търново
5. Радио „Габрово“, 6.01.1999, интервю с Гергана Жулева за срещата в Търново
6. Радио TNN, 6.01.1999, интервю с Гергана Жулева
7. КТ „Видеосат“, Търново, 6.01.1999, репортаж за срещата
8. В. „Янтра днес“, Търново, 7.01.1999, „Фондация готви закон за достъп до информация“, Сашка Александрова

Фондация „Програма Достъп до информация“ започна да работи по концепцията на законодателно уреждане на достъпа до информация в България още през лятото на 98-ма, ориентирайки се по това, че този законопроект е залегнал в програмата на правителството за 99-та година.

Нашата организация смята, че предоставянето на законопроект „Достъп до обществена

ГЕРГАНА ЖУЛЕВА*

новицето на фондацията по изготвения зако-

Ако не си търсим правата, никой няма да ни ги подари

за това, че е много важно хората да знаят свое-

практикуване в бъдеще. Опитът, който натру-

на достъпа до информация.

Тази дейност е позната прекалено добре от журналистите, тъй като те търсят всекидневно информация от различни държавни органи и други учреждения.

Много е важно в тази дейност да се формира едно съзнание за това, че ако ние упорито и последователно не си търсим правата, едва ли някой ще ни ги подари, пък било то и със съ-

9. В. „Борба“, 7.01.1999, „Достъпа до информация обсъдиха новинари от В. Търново и Габрово“, Александър Шабов

10. В. „Новини“, Търново, 7.01.1999, „Не винаги журналистите имат достъп до информацията“, Мария Христова

11. В. „100 вести“, Габрово, 8.01.1999, „Журналисти нищиха достъпа до информация“

12. В. „Днес плюс“, Габрово, 8.01.1999, „Достъпът до информация - свещено право на всеки“, Катя Маринова

13. В. „Новини“, 8.01.1999, „Служителите на болница не отказват информация“, Момчил Йончев (отговор на директора на Обединена районна болница, В. Търново след срещата)

14. Радио Шумен, 18.02.1999, интервю с Гергана Жулева за срещата в Община Шумен

гина

ТРИБУНА

Фондация спомога за реализиране на правото ни на информация

Програма „Достъп до информация“ започна своята дейност преди малко повече от две години. Идеята на хората, свързани със създа-

- Работи с изградена журналистическа мрежа в страната за събиране на случаи на отказ на информация
- Анализира случаи на неправомерен отказ на по-

то процедури за достъп до информация. Имаме възможност да почерпим и от практиката на други страни, които вече са приели такива

Фондация прави програма за достъпа до информация

Вчера в Дома на учените се състоя семинар, организиран от Фондация „Програма достъп до информация“.

нов - координатор. Фондацията е създадена през 1996 г. с цел подпомагане достъпа до информация на журна-

15. Радио Шумен, 18.02.1999, интервю с Фани Давидова за срещата

16. В. „Трибуна“, Хасково, 24. 02.1999, „Фондация спомага за реализиране на правото ни на информация“, Гергана Жулева

17. В. „Новинар юг“, Хасково, 24. 02.1999, „Проблемите на журналистите ще ницят представители на хасковските медиуми утре“

18. В. „Експр“, Хасково, 24. 02.1999, „Работна среща на представители на фондация ПДИ“

19. В. „Експр“, Хасково, 26. 02.1999, „Журналисти и юристи нищиха случаи на цензура“, Росица Томова

20. В. „Трибуна“, Хасково, 26. 02.1999, „В защита на обществения интерес“

21. В. „Национална бизнес поща“, Стара Загора, 1. 03. 1999, „Журналисти дискутираха правото да бъдат информирани“, Маглен Геренова

22. В. „Новинар юг“, Хасково, 2. 03.1999, „Фондация консултира ХС граждани и журналисти“, Любомир Чучулев

Фондация „Програма достъп до информация“ гостува на Кърджали

Как да се справим, когато ни отказват достъп до информация

Милица КОСТОВА

Представители на фондация „Програма достъп до информация“ организират консултации за журналисти и граждани, на които е отказана информация от различни инстан-

ции по интересуващи ги въпроси. Срещата ще се проведе във вторник от 12 часа в малката зала на община Кърджали. На нея ще присъстват Гергана Жулева, шеф на фондацията, и регионалният координатор Николай Нинов. Фани Давидова

и Константин Паликарски ще дадат юридически консултации и съвети за това как да се справим, когато неправомерно се ограничава достъпът ни до информация, която има официален характер.

Фондацията е участвала

на експертно ниво при подготовката на законопроекта на Закон за достъп до информация. Гостуването на представителите ѝ в Кърджали е част от цялостна програма за подобни срещи в различни градове на страната.

Правото на достъп до информация

бе вторият проведен за тази година в града ни семинар, организиран от едноименната национална фондация, чийто председател е г-жа Гергана Жулева. Тя и нейният екип от журналисти, юристи и социолози обяви пред представители на видинските медии целите, постиженията и проблемите на фондацията.

На срещата основно бяха дискутирани недостатъците на новия проект за закон за достъп до обществена информация. Само-

кта не е дефинирано какво е съдържанието на понятието. А това вече дава възможност на всеки държавен служител субектив-

всеки български гражданин. Разграничението между официална и служебна обществена информация също не е ясно как-

та клаузите в проектозакона, които задължават медиите и други недефинирани в проекта юридически и физически лица да дават информация на държавните органи. Специалистите от фондацията увериха, че са депозирали своите забележки и допълнения към закона, за да бъде улеснено конс-

3

five

Делнично

ЖУРНАЛИСТИ И ЮРИСТИ ОБСЪДИХА ПРОЕКТО-ЗАКОН ЗА ИНФОРМАЦИЯТА

Журналисти от видински медии обсъдиха проекта на Закон за достъп до обществена информация миналия вторник, 8 юни. Работната среща бе организирана от Програма „Достъп до информация“, а в нея участваха и представители на Митница Видин и пресаташето на община-

Програмата, Гергана Жулева, координаторът Николай Нинов и двама юристи.

Откакто Програмата „Достъп до информация“ започва работа в България, в нея са постъпили общо 316 сигнали за случаи на отказан достъп до информация, най-вече от журналисти. В начало-

начени служители за връзка с обществеността, картината се е променила, съобщиха Гергана Жулева.

Още през миналата година Програма „Достъп до информация“ е изработила своя концепция за законодателна уредба на правото на достъп до информация. Преди месец

ЗА ИНФОРМАЦИЯТА

още не е внесен в Министерския съвет. Юристите на Програмата са се запознали с текста и са направили свои предложения за промени на определени клаузи. Категоричното мнение на независимите юристи обаче е,

имаме един неработещ закон. Преди да дадат оценката си, те са се запознали детайлно с аналогичните закони в 8 държави, включително и със случаи от практиката, а по-бегло са се запознали с такива закони в други

като могат да направят свои предложения по електронен път, уточни Гергана Жулева.

Мнението на участниците в срещата видински журналисти също бе, че предложеният проект се нуждае

23. Радио „Темпо, Русе, 18.03.1999, интервю с Гергана Жулева за срещата в Дома на учените
24. РТВЦ-Русе, 18.03.1999, репортаж за срещата
25. Дарик радио, Русе, 18.03.1999, информация за срещата
26. В. „Бряг“, Русе, 19.03.1999, „Фондация прави програма за достъп до информация“
27. В. „Росица“, Севлиево, 10.04.1999, „Журналисти обсъждат проблемите на достъп до информация“
28. В. „Конкурент“, Видин, 21.04.1999, „Фондация анализира случаи на отказана информация“
29. В. „Седем дни Кърджали“, 21.04.1999, „Фондация дава съвети за правото на достъп до информация“
30. В. „Нов живот“, Кърджали, 23.04.1999, „Как да се справим, когато ни отказват достъп до информация“, Милица Костова
31. В. „Репортер днес“, Кърджали, 28.04.1999, „Обсъждаха правото на информация“
32. В. „Седем дни Кърджали“, 28.04.1999, „Разясняват правото на информация“
33. В. „Нов живот“, Кърджали, 28.04.1999, „Журналисти в Кърджали дискутираха достъп до информация“

34. В. „Седмица“, Сливен, 27.05.1999, „Отказ от информация - защо?“

35. Радио „Омега“, Сливен, 28.05.1999, интервю с Николай Н. Нинов за срещата в Община Сливен

36. Радиоцентър Сливен, 28.05.1999, интервю с Фани Давидова за срещата

37. Радио „Ведерник“, Вигин, 8.06.1999, информация за срещата в хотел „Ниноб“

38. В. „Седмица“, Сливен, 9. 06.1999, „Фондация ПДИ се среща със сливенските журналисти“, Росица Николова

39. В. „Ние“, Вигин, 7-9. 06.1999, „Юристи ще консултират журналисти при отказ на информация“

40. В. „Конкурент“, Вигин, 10.06.1999, „Ако не си търсим правата, никой няма да ни ги даде“, Гергана Жулева

41. В. „Вигин“, 10.06.1999, „Правото на достъп до информация“, Емил Герасимов

42. В. „Ние“, Вигин, 10.06.1999, „Журналисти и юристи обсъдиха достъпа до информация“

43. В. „Супер Ние“, Вигин, 17.06.1999, Законът за достъп до информация - регламентира или ограничава“, Ваня Ставрева

44. В. „Посоки“, Плевен, 16.06.1999, „Журналистите и търсенето на информацията ще коментира работна среща“, Инна Стефанова

ПОСРЕДНИК

страница 5

Представители на фондация „Програма достъп до информация“ се срещнаха с плевенски журналисти

Работна среща на екип на Програма достъп до информация с журналисти от Плевен се проведе в края на миналата седмица.

В чл. 41, ал. 1 е записано че: „Всеки има право да търси, получава и разпространява информация. Осъществяването

на това право е гарантирано. Над 80 на сто от сигналите са подадени от журналисти, но все повече граждани се обръщат

Юристи и местни журналисти обсъждат достъпа до обществената информация

Радка БАЛЕВА

Дискусия, свързана с обсъждането на законопроекта "Тагарински" организира в Бургас Фондация "Програма достъп до информация" в голямата зала на Общината. Екипът юристи ще разяснява на журна-

вяване на конституционното право за достъп до информация на всеки гражданин. Първите предварителни коментари и препоръки веднага след законопроекта са на екипа от юристи на програмата и Българския хелзинкски комитет. В

преди 200 години - шведският, се нарича "Свобода на пресата" и регламентира само достъпа на медиите до информация. Първият закон за свобода на информация е приет в САЩ през 1966 г. Унгария пък е първата от бившите социалисти-

фондацията се приближава до основната си цел да подпомогне осъществяването на конституционното право за информация на гражданите. Макар и формулирано в чл.41, то често се отказва, защото няма специа-

45. В. „Посредник“, Плевен, 17-20.06.1999, „Работна среща организира „Фондация „Програма достъп до информация“

46. В. „Плевенски вести“, 18-24.06.1999, „Фондация Програма достъп до информация организира среща“

47. В. „Посредник“, Плевен, 24-27.06.1999, „Представители на фондация „Програма достъп до информация“ се срещнаха с плевенски журналисти“, Тони Костова

48. В. „Плевенски вести“, 25.06.1999, „Законът за достъп до обществена информация бе разглеждан на работна среща в Плевен“

49. В. „Бургас днес“, 30.06.1999, „Юристи и местни журналисти обсъждат достъпа до информация“, Радка Балева

50. В. „Черноморски фар“, Бургас, 30.06.1999, „Случаи на отказ от информация ще обсъждат журналисти“, Радка Балева

51. „Дарик радио“, 1.07.1999, репортаж за срещата в Община Бургас Радиоцентър Бургас, 1.07.1999, репортаж за срещата и интервю с Фани Давидова

52. В. „Днес и утре“, Бургас, 2.07.1999, Достъпът до информация - врата у поле, Ирина Генова

53. В. „Бургаски вести“, 2.07.1999, „Законът Тагарински куца“, Донка Аманасова

54. В. „Морски труг“, Бургас, 8.07.1999, „Експерти обсъждаха достъпа до информация“, Ани Костова

55. В. „Добруджанска трибуна“, 8.07.1999, „Журналисти от Добрич ще обсъждат проектозакона за достъп до обществена информация“

56. В. „Нова Добруджанска трибуна“, 12.07.1999, „Законът за достъп до обществена информация е недоносен“

57. Радио „Телекомспектър“, Добрич, 13.07.1999, интервю с Людмила Господинова по повод срещата в Добрич

СЪДЪРЖАНИЕ

Базата данни систематизира тригодишните усилия на ПДИ - Гергана Жулева, Веселин Комарски	5
Законодателството за достъп до информация не е за журналисти, то е за всички - Константин Паликарски	8
Кои са задължените по закон да предоставят информация - Фани Давидова	11
Типични случаи на отказ от информация - Фани Давидова	16
Медии и пресцентрове, или пресцентровете срещу медиите - Цвета Ненова	36
Изкупителната жертва е провинциалният вестник - Нина Стефанова	44
Най-любопитното от отказите на информация	50
Участниците в проекта	54
Медийно покритие	61

ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ И МЕСТНИ МЕДИИ

Българска
Първо издание

Съставител и редактор
Николай Н. Нинов

Художествено оформление
Николай Пекарев

Формат
16/60/90
Печатни коли 4
Разпространява се безплатно

Издава
ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ
ул. „Славянска“ 9
1000 София
Тел. & факс (02) 988 50 62, 989 49 44, 986 77 09
e-mail: office@aip-bg.org

Предпечатна подготовка и печат:

Бюид®
София, „Искърско шосе“ 19
тел. 978 83 44, 973 42 16
факс: 978 11 61